Krajevne novice

Glasilo občine Šmartno pri Litiji

Oktober 2025
Letnik 10, številka 8

Iz tokratne vsebine:

Šmartnovanje 2025
stran 2–4

Pogovor z Urško Ostrožnik
stran 5–7

Sklenil se je 11. Festival Bogenšperk
stran 9

Nov dirigent, nove nagrade v Srbiji
stran 13

ISSN 2463-8579

Občina Šmartno pri Litiji
Tomazinova ulica 2, 1275 Šmartno pri Litiji
Elektronski naslov: info@smartno-litija.si
Telefon: 01 896 27 70
Faks: 059 097 480

Uradne ure
Ponedeljek: 8.00–12.00 in 13.00–15.00
Sreda: 8.00–12.00 in 13.00–17.00
Petek: 8.00–13.00
Uradne ure župana so po dogovoru, zaželena je predhodna najava na telefonsko številko 01 896 27 70.

Glasilo občine Šmartno pri Litiji Krajevne novice
Prispevke in oglase za naslednjo številko Krajevnih novic, ki bo izšla novembra 2025, pričakujemo najkasneje do torka, **28. 10. 2025**, na elektronski naslov uredništva: **krajevnenovice@bogensperk.si**. Članke, prejete po tem datumu, bomo objavili v okviru možnosti. Avtorje prispevkov in naročnike oglasov naprošamo, naj pri pisanju in oblikovanju upoštevajo navodila, ki so objavljena na spletni strani Občine Šmartno pri Litiji.

Izdajatelj:
Javni zavod Bogenšperk

Odgovorni urednik:
dr. Jernej Kotar

Uredniški odbor:
Katarina Kragelj, Domen Merzel, Matjaž Hostnik, Uroš Pušnik in Aleš Kralj

Jezikovni pregled:
Janoš Železnik

Naslovna fotografija:
Sušilnica

Foto:
Franc Lamovšek

Prelom in tisk:
Četisk, d. o. o.
Bežigrajska cesta 5
3000 Celje

https://obcina.smartno.si/mediji/krajevne-novice/

Glasilo izhaja v nakladi 1800 izvodov in je brezplačno.

ISSN 2463-8579

Medvedi ali družabna omrežja; koga se je potrebno bati?

Prenašanje bremen sodobnega življenja ni vedno enostavno. Ker se vsak od nas z vsakdanjimi napori spopada na svoj način, se tudi pričakovanja, odzivi in socialne interakcije med nami razlikujejo. Opažam, da se v sodobni družbi nevarno stopnjujejo napetost, želja po drami in na splošno želja po takšnem ali drugačnem izkazovanju nezadovoljstva. Problem nikakor ni »od včeraj«, ravno zaradi dometa družabnih omrežjih je morda bolj izrazit.

Ne znam pojasniti, ali to sovpada s tihim pričetkom volilnih kampanj prihodnjega volilnega leta ali gre razvoj družbe v slepo ulico, kamor je v zgodovini človeštva nekajkrat že zašel. Menim, da po letih gospodarske rasti, zgodovinsko najvišje ravni socialne varnosti, v veliki meri brezplačne izobrazbe in zdravstva ni najbolj na mestu stremeti po dodatnem izboljšanju razmer niti ne najbolj odgovorno obljubljati konkretnih izboljšav trenutnega stanja. Razen če se v resnici ne zavedamo, kako nam je v Sloveniji lepo, ali pa so cilji popolnoma individualne narave. Trenutno se namreč ne ubadamo z vprašanji, ki jih prinašajo konflikti ali resne gospodarske krize. Mislim, da smo lahko veseli, da je temu tako.

Na družabnih omrežjih, ki prinašajo možnost vzporednega sveta, v katerem strmenje v zaslon izbriše večino normalnih človeških vrednot, ki bi jih sicer omogočala socialni stik in pogovor, se še tako majhen izziv, vprašanje ali izjava lahko izrazito oplemeniti in prikaže kot neverjeten problem.

Ne želim biti preveč negativen, ampak ob dogajanju, ki ga spremljam v zadnjem času, se včasih sprašujem, ali živim v srednjem veku v času čarovništva. Samo ena iskrica, neprevereno dejstvo ali govorica lahko sprožijo neverjetno novico, ki doseže ozemlje celotne države. Brez preverbe dejstev, brez vprašanj in na koncu brez posledic za tistega, ki jo je sprožil.

Zato za dobro družbe predlagam, da, v kolikor imate pereče vprašanje, dvom ali dilemo, najprej vprašate ali preverite dejstva. Za vik in krik bo enaka možnost tudi po tem.

Vaš župan, Blaž Izlakar

Šmartnovanje 2025

PRAZNIK OBČINE ŠMARTNO PRI LITIJI OD 4. DO 16. NOVEMBRA 2025

Avtorica članka: Nataša Dobravec

Lahko bi rekli »Ob letu osorej«, saj Občina Šmartno pri Litiji tudi letos v sodelovanju z Javnim zavodom Bogenšperk, Knjižnico Litija in Javnim skladom za kulturne dejavnost RS – Območna izpostava Litija za vse nas ob počastitvi našega občinskega praznika pripravlja dogodke za vse generacije.

Naj vas že na začetku prav lepo povabimo na naše praznovanje in vas vabimo, da si spodaj pogledate letošnji program, ki smo ga pripravili za vas. Letos praznovanje pričnemo z odprtjem dveh razstav.

»Dom – med kulturno dediščino in digitalno prihodnostjo«, torek, 4. november 2025, ob 18.00 – galerija Krajevne knjižnice Šmartno

V en dogodek bomo povezali dve tradicionalni umetnosti, in sicer fotografijo, ki že sledi modernim, mogoče tudi virtualnim tehnologijam, in ročno ustvarjanje vezenja, pletenja in kvačkanja, ki še ohranja ročne spretnosti.

Letošnja razstava naših vezilj bo posvečena kvačkanim in pletenim izdelkom. Vezilje so letos kvačkale za lastne potrebe. V sodelovanju s Folklorno skupino Javorje so izvedle projekt pletenja gamaš, ki so sestavni del narodne noše. Na razstavi nas lahko presenetijo tudi s kakšno novo vezenino.

Nadaljevali bomo z virtualno razstavo izbranih fotografij, ki so prispele na 11. fotografski natečaj z naslovom »DOM«, ki ga je razpisala občina v sodelovanju z Javnim zavodom Bogenšperk in Knjižnico Litija. Zanimivo bo videti, kaj so si udeleženci natečaja predstavljali pod besedo »DOM« .

Povezavo do dogodka bomo naknadno objavili na naših socialnih omrežjih.

Na odprti sceni – pogovorni večer s Petrom Lovšinom, sreda, 5. november 2025, ob 19.00 v Kulturnem domu Šmartno pri Litiji

Na že tradicionalnem pogovornem večeru bomo letos iz do sedaj bolj umirjenih tonov prešli v rock & roll vode. Ne vem, ali si še lahko mogoče predstavljate klub, no ja, ali pa disko tam nekje v 80-ih, 90-ih? Zatemnjene luči, cigaretni dim, ki se vali iz vseh kotov, mladenke v mini krilih, fantje v mačo poziranju in zapeljevalnih pogledih proti mladim damam, glasna glasba iz zvočnikov, mogoče od Pankrtov, Sokolov, ali pa katera od Petra Lovšina in Vitezov o'bložene mize, mogoče se je vrtela *Ko so češnje cvetele* … No ja, cigaretnega dima zagotovo v našem kulturnem domu ne bo. Bo pa vse ostalo.

Osrednja slovesnost ob občinskem prazniku občine Šmartno pri Litiji s podelitvijo priznanj »Dom – kjer živimo, ustvarjamo in gradimo naš jutri«, četrtek, 6. november 2025, ob 19.00 v Kulturnem domu Šmartno pri Litiji

Vljudno vabljeni na našo osrednjo slovesnosti ob našem prazniku. Naslov letošnje slovesnosti je »**Dom – kjer živimo, ustvarjamo in gradimo naš jutri**«. Z osrednjo slovesnostjo počastimo naš praznik in s podelitvijo priznanj občine za leto 2025 počastimo občane, za katere predlagatelji menijo, da so s svojimi dosežki pripomogli k razvoju, kakovostnejšemu življenju v občini, ugledu in prepoznavnosti občine. Slovesnosti bo sledila pogostitev, na kateri boste obiskovalci lahko v prijetnem vzdušju poklepetali z nagrajenci. Vljudno vabljeni!

Ocenjevanje sladkih »štrukeljcev«, petek, 7. november 2025, od 10.00 do 14.00 v Kulturnem domu Šmartno pri Litiji

Mali sladki štrukeljci so tradicionalna sladica z območja naše občine. Tudi letos bomo v sodelovanju z Društvom za razvoj podeželja LAZ organizirali tekmovanje za najboljši sladki štrukeljc. Kakšna bo letos konkurenca, kakšne verzije okusov štrukeljcev boste letos pripravile (no, tudi vi – moški), je seveda na vas. Poskusili smo jih že tudi z nadevom iz pistacij. Prepustite se domišljiji in nam pričarajte svojo verzijo šmarskih štrukeljcev.

Otroška gledališka predstava, petek, 7. november 2025, ob 17.00 v Kulturnem domu Velika Štanga

Vsako leto v času praznovanja obiščemo eno izmed naših krajevnih skupnosti. Lani so nas sprejeli v KS Velika Kostrevnica, letos bomo obiskali KS Velika Štanga.

Za naše najmlajše bomo pripravili otroško gledališko predstavo. Ne vem, menda bodo tudi palačinke. Morda nam uspe prepričati župana. Štrukeljci zagotovo bodo. Medtem ko bodo najmlajši gledali

otroško predstavo, bo priložnost, da se mi, starejši, podružimo in poklepetamo, na tak »ta star« način, v živo.

3. memorial Jožefa Erjavca v izvedbi Strelskega društva Šmartno - Litija, nedelja, 9. november 2025, ob 9.00 na društvenem strelišču v Cerovici

Strelsko društvo vsakoletni memorial organizira v počastitev spomina na dolgoletnega predsednika društva, g. Erjavca, in v počastitev občinskega praznika. Člani društva vabijo, da si ogledate, kako bodo naši fantje in dekleta streljali na terenu, kar je večji izziv kot streljanje v prostorih strelskega društva.

Odprtje razstave Andreja Hostnika »Mozaiki likovnega ustvarjanja«, sreda, 12. november 2025, ob 18.00 v Galeriji gradu Bogenšperk

Andrej Hostnik ustvarja že od mladih let, resneje pa se je z umetnostjo kot samouk začel ukvarjati v zrelejšem obdobju. Sprva je izdeloval mozaike iz barvnega stekla, nato je prešel na akrilno in kasneje akvarelno tehniko. V zadnjem času raziskuje tridimenzionalno slikarstvo, pri katerem uporablja ploščato žico. Občasno se je posvetil tudi kiparstvu. Za rudnik Sitarjevec je izdelal rudniške tematske jaslice, medtem ko je nabožni del oblikovalo društvo LILA. Privlačijo ga različne likovne tehnike, a ne vse hkrati – vsaka zahteva svoj čas in ustvarjalno predanost. Prav zaradi te raznolikosti je razstavo naslovil »Mozaik likovnega ustvarjanja«.

Blagoslov vina, nedelja, 16. november 2025, ob 11.00 na župnijskem dvorišču

Naš občinski praznik praznujemo na god sv. Martina. Pravijo, da »sv. Martin spremeni mošt u vin«, torej se skoraj spodobi, da naše praznovanje tradicionalno zaključimo z blagoslovom vina. Še enkrat lepo vabljeni, da skupaj proslavimo naš praznik. Upamo, da boste v pripravljenem programu našli kaj zase.

Župan in uprava občine

Spremembe v upravnih in gradbenih postopkih:

V KORIST LJUDI, GOSPODARSTVA IN SKUPNOSTI

Avtor članka: mag. Franc Props, minister,
Ministrstvo za javno upravo

Septembra je Državni zbor RS sprejel noveli dveh zakonov, ki prinašata spremembe na področju splošnega upravnega postopka (Zakon o splošnem upravnem postopku) in gradbeništva (Gradbeni zakon). Noveli zakonov naslavljata realno sliko zadnjih let: stoječe investicije zaradi nesprejemljivo dolgega čakanja na gradbena dovoljenja in izgubo časa zaradi birokratskih postopkov pri pridobivanju različnih potrdil. Spremembe zakonodaje so bile nujne, saj so prepočasni postopki in nepregledna pravila dušili pobude ljudi in podjetij.

Noveli zakonov sta namenjeni prav temu: skrajšati poti, odpraviti dvoumja in digitalizirati korake, ki jih danes še prepogosto opravljamo na papirju. Ključni preizkus pa bo v praksi – kolikor bodo uradniki nove možnosti uporabljali odločno in dosledno, toliko koristi bomo imeli državljani in gospodarstvo.

Kaj se konkretno spreminja? V splošnih upravnih zadevah bo oddaja e-vlog lažja, saj poleg kvalificiranega omogoča tudi napredni elektronski podpis in prijavno-geselno identifikacijo prek centralne storitve. Elektronsko vročanje postaja pravilo z jasnejšimi roki in sledljivostjo. Namesto pretiranega formalizma so predvidene videokonference, snemanje narokov in racionalnejši zapisniki – več pozornosti vsebini, manj prepisovanja. V gradbenih postopkih bo jedro sprememb eGraditev: enotno digitalno okolje od vloge do dovoljenja. Rok za mnenjedajalce je jasno določen (30 dni), pri molku pa velja domneva mnenja z varovalkami. Ureja se nujna rekonstrukcija po nesrečah, manjša odstopanja pri izvedbi in bolj predvidljivo vezanje veljavnosti dovoljenja na dejanski začetek gradnje.

Kako te novosti pomagajo v praksi? Za občane to pomeni manj obiskov uradov in hitrejši dostop do potrdil ter odločb. Hitrejša bo izmenjava podatkov med organi. Če roke spremljamo kot projektno obvezo – ne kot priporočilo – bodo odločbe hitreje pravnomočne, projekti pa manj ranljivi zaradi nepotrebnih zamud. Spremembe podjetjem prinašajo predvidljivejšo časovnico, manj zastojev pri soglasjih ter posledično manj zamud pri projektih. Tudi javna uprava bo učinkovitejša, saj bo lahko več pozornosti namenila vsebini, reševanju bistva zadev in pomoči strankam, ne pa papirjem.

Kaj če sprememb ne bomo znali izkoristiti? Potem bosta zakonodajni novosti le nova plast nad starimi navadami. Če bodo uradniki omogočili, da spremembe zaživijo v praksi, kar pomeni, da bodo zavestno preklopili na digitalno vročanje, dosledno upoštevali roke, uporabljali videonaroke in eGraditev ter spremljali potek postopkovnih korakov, bomo vsi skupaj pridobili: krajše poti do odločitev, manj nepotrebnih obiskov uradov in zanesljivejše načrtovanje investicij. Odločilna je kultura izvajanja in ne le to, kar zakona prinašata na papirju. V praksi to pomeni, da bo uradnik z orodji, ki jih ponuja zakon, ne le sebi, predvsem pa strankam prihranil ure in dneve ter hkrati prispeval k ugledu javne uprave.

Ob dosledni uporabi bodo spremembe državljanom in gospodarstvu prinesle številne pozitivne učinke: manj birokracije, več digitalnih rešitev in hitrejše postopke. Spremembe ZUP in Gradbenega zakona dajeta podlago, da javno upravo uglasimo z 21. stoletjem. Tehnika in pravila so pripravljeni. Čas je, da jih pretvorimo v rezultate v korist ljudi, podjetij in skupnosti.

Na obisku v VDC Zasavje, enoti Litija

Vprašanja postavil: dr. Jernej Kotar

V Medgeneracijskem središču Šmelc v Litiji domuje tudi litijska enota Varstveno delovnega centra Zasavje, ki igra pomembno vlogo pri vključevanju ranljivih posameznikov v družbo. O svojem delovanju redno poroča tudi v našem glasilu, tokrat pa ga bomo še nekoliko bolje spoznali. Predstavila ga bo mentorica Urška Ostrožnik.

Gospa Ostrožnik, dovolite mi, da se vam pred začetkom najinega pogovora najprej zahvalim za vaš prijazen odziv našemu vabilu. Začniva pri vas – koliko časa ste že zaposleni v VDC Zasavje, enoti Litija in kakšno delo opravljate?

Po 16 letih dela kot medicinska sestra v domu starejših na Izlakah, kjer sem pridobila dragocene izkušnje na področju oskrbe in nege, sem leta 2009 sprejela izziv ob odprtju bivalne enote in se zaposlila v VDC Zasavje, kjer sem zdaj prav tako že 16 let. Ta prej pridobljena znanja so mi močno koristila pri delu v bivalni enoti. Po desetih letih sem z veseljem sprejela priložnost za delo v dnevnem varstvu – najprej v Zagorju, nato med epidemijo še v Litiji, kjer sem ostala in se resnično našla.

V enoti Litija sodelujem pri vsakodnevni oskrbi uporabnikov, pomagam pri negi in hranjenju ter sodelujem pri različnih aktivnostih. Kot maserka z nacionalno poklicno kvalifikacijo izvajam masaže in uporabnikom predajam osnovno znanje masažnih tehnik. Uporabnike spodbujam tudi k pisanju za interni časopis VDC kotiček, ki ga urejam, sama pa občasno pišem tudi za lokalna glasila – vaš časopis in Občana. Poleg tega vodim gledališki krožek in sodelujem pri pevskem zboru VDC Zasavje – na vaje v Zagorje se z uporabniki vozimo z vlakom.

Ali se morda še spominjate, kdaj je pri vas dozorela odločitev za izbiro te poklicne poti?

Že kot otrok sem čutila močno povezanost z ljudmi, predvsem z ranljivimi in drugačnimi. Socialni čut sem razvila v družini, kjer so bili vsi sprejeti ne glede na svojo življenjsko pot. Po naravi sem umetniška duša – pela sem v zboru, ustvarjala, šivala, risala in slikala. Čeprav sem si želela nadaljevati šolanje na oblikovni šoli, sem se zaradi večjih zaposlitvenih možnosti odločila za zdravstveno šolo,

saj sem vedno vedela, da želim delati z ljudmi. Pred zaposlitvijo v VDC Zasavje sem delala kot medicinska sestra v domu upokojencev na Izlakah. Že tam me je delo z ljudmi navdajalo s pozitivno energijo in potrditvijo, da sem na pravi poti.

Delo z uporabniki je gotovo zelo dinamično in vsak dan prinaša nove izzive. Kaj imate najraje pri svojem poklicu?

Cenim raznolikost in ustvarjalnost svojega dela. Vsak dan prinaša nove izzive. Ob odprtju prve bivalne enote leta 2009 sem zamenjala službo, saj sem si vedno želela delati s tovrstno populacijo. Imela sem tudi izkušnje na področju oskrbe in bivanja, nova zaposlitev pa mi je omogočila raznoliko delo, ki mi je pisano na kožo. V bivalni enoti sem delala deset let, a so me sčasoma začeli obremenjevati turnusi, popoldansko delo, vikendi in nočne izmene. To je vplivalo tudi na moje zdravje. Zato sem z veseljem sprejela priložnost za delo v dnevnem varstvu – sprva v Zagorju, nato pa med epidemijo še v Litiji, kjer sem ostala. V tej enoti sem se resnično našla in z veseljem ustvarjam naprej. Moje delo je raznoliko in ustvarjalno, kar me veseli in osebno izpolnjuje.

Nameniva še nekaj besed Varstveno delovnemu centru Zasavje, ki je lani praznoval 40. obletnico delovanja. Kako ste obeležili ta jubilej?

V letu 2024 smo obeležili 40 let uspešnega delovanja našega varstveno delovnega centra. Osrednja prireditev je bila prav na dan ustanovitve, in sicer 6. januarja, ko smo do zadnjega kotička napolnili športno dvorano v Zagorju ob Savi. Glavni akterji prireditve so bili uporabniki, saj so bili prav vsi del dogodka. Dogodek je bil zares odmeven, saj se ga je udeležilo preko 1000 ljudi in podpornikov našega poslanstva. Potem smo tekom leta organizirali še 40 manjših dogodkov in naše uspešno delovanje vkomponirali v te dogodke.

Štiri desetletja so za ustanovo že kar dolga doba, ki so jo zaznamovali številni prelomni dogodki. Katere bi izpostavili kot najpomembnejše?

Naš varstveno delovni center je pričel z delovanjem 6. januarja 1984, ko so ga ustanovile zasavske občine Hrastnik, Trbovlje in Zagorje, bivališče pa so mu našle v stari stanovanjski hiši na Trboveljski cesti 6 v Zagorju. Pogoji v njej niso ustrezali dejavnosti, vendar po dolgih letih dogovarjanj in prizadevanj postane privlačna vsaka možnost udejanjanja. Ustanova je zaživela pod imenom delavnice pod posebnimi pogoji in sprva je bila to enota Osnovne šole dr. Slavko Grum. Že v prvem letu je v njej našlo svoj prostor in samopotrditev 21 odraslih duševno in telesno prizadetih oseb.

Resda je stara hiša v Zagorju postala prijazen dnevni dom, vendar se je v njej kmalu stiskalo vse več ljudi. Po 10 letih delovanja se je število uporabnikov podvojilo, bilo jih je že 40. S stalnim preurejanjem in posodabljanjem je hiša postala bolj prijazna, a še vedno premajhna. 370 površinskih metrov je bilo stalnica, tako kot vedno novi uporabniki. Po 12 letih je v njej delalo 75 uporabnikov in zaposlenih, v novem tisočletju že 100. Za delo in bivanje ni bilo več niti osnovnih pogojev, stanje je postalo nevzdržno, saj ni bilo garderob, jedilnice, večnamenskega prostora, skladišč, premalo je bilo sanitarij itd.

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je zato v letu 1999 potrdilo investicijski program za izgradnjo novega, sodobnega objekta. Oktobra 2002 se je gradnja našega novega VDC-ja le pričela, leto 2004 pa je za nas minilo kot zgodovinsko prelomno leto. 22. novembra smo namreč pričeli delovati na novi lokaciji, ki je še danes osrednja enota našega zavoda. V dveh etažah je na 1800 površinskih metrih dovolj prostora in možnosti za kakovostno življenje in delo. Čeprav prostrana, je tudi ta zgradba hitro postala prijazen dom, saj topline ne dajejo gradbeni materiali in površinski metri, s sabo jo nosimo ljudje.

Staro hišo smo preuredili v prvo enoto bivanja v Zasavju, ki je postala v letu 2009 dom prvim sedmim stanovalcem. Število stanovalcev se je zaradi smrti svojcev letno povečevalo in v 2015 smo odprli drugo enoto bivanja za 10 stanovalcev.

V letu 2015 smo prejeli tudi drugi certifikat kakovosti E-Qalin. V letih 2016 in 2017 smo vztrajno in odločno sledili postavljenim strateškim razvojnim ciljem ter ob zaključku leta 2017 tretjič zapored uspešno opravili zunanjo presojo kakovosti E-Qalin.

V letu 2018 nam je po večletnem trudu uspela širitev storitve vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji tudi na enoto v Litiji. V Zagorju smo kupili novo hišo za razširitev bivalnih kapacitet za sedem ter v letu 2023 še stanovanje za štiri uporabnike v bližnji novogradnji.

Trenutno imamo vključenih 151 uporabnikov, od tega jih je 15 vključenih v Program socialne vključenosti. 34 uporabnikov je v naših bivalnih kapacitetah, vsem skupaj pa podporo nudi 58 zaposlenih.

Pot vaše ustanove se je torej začela v Zagorju ob Savi, zdaj pa ste skoraj desetletje prisotni tudi v Litiji. Kaj je botrovalo odločitvi o odprtju litijske enote?

Želja po odprtju dnevne enote varstveno delovnega centra v Litiji ima zelo dolgo zgodovino. V preteklosti je bilo več pobud, tudi pod različnimi zavodi, a do uresničitve nikoli ni prišlo. Danes pa lahko z veseljem povemo, da enota v Litiji deluje, je lepo vpeta v lokalno okolje in s svojim delom dokazuje, da je bila odločitev prava.

Pred odprtjem enote so se uporabniki z litijskega območja, ki so želeli biti vključeni v programe VDC, morali vsakodnevno voziti v Zagorje. Marsikdo pa je zaradi oddaljenosti in slabih prometnih povezav ostajal doma. Litijsko območje je veliko, razgibano in hribovito, zato je bila dostopnost storitev še toliko pomembnejša.

Pred uradnim odprtjem smo hodili po terenu, predstavljali novo možnost vključitve in vabili uporabnike ter njihove svojce. Za odprtje dnevne enote VDC Zasavje so pomembno vlogo odigrali tudi svojci, Društvo Sožitje Litija in Šmartno ter takratno vodstvo VDC Zasavje, ki je s trdno voljo in vztrajnostjo verjelo v projekt. Danes je enota skoraj polno zasedena, kar potrjuje, da je bila potreba velika.

Iskrena zahvala gre tudi lokalni skupnosti in organizacijam, ki so v nas prepoznale partnerje – tako na področju zaposlitvenih priložnosti z različnimi kooperacijskimi zaposlitvami, kot tudi na področju vseživljenjskega učenja. Prav to povezovanje omogoča, da

enota v Litiji raste, živi in bogati življenje uporabnikov ter širše skupnosti.

Koliko uporabnikov pa imate trenutno v litijski enoti in koliko zaposlenih skrbi zanje?

V dnevno enoto Litija je trenutno vključenih 27 uporabnikov. Storitve varstva, vodenja in zaposlitve pod posebnimi pogoji pa zanje opravlja pet zaposlenih.

Ali sprejemate samo občane Litije ali tudi drugih občin?

Smo regijski socialno varstveni zavod, ki vključuje uporabnike in stanovalce iz različnih zasavskih občin in tudi širše. Uporabniki, ki so vključeni v naše storitve, prihajajo iz občin Zagorje ob Savi, Trbovlje, Hrastnik, Litija, Šmartno pri Litiji, Ivančna Gorica, Laško in Domžale.

Imate dovolj razpoložljivih mest ali se morda že spopadate s prostorsko stisko?

Na žalost smo v naši enoti že sedaj dodobra omejeni s prostorom in se občasno tako že soočamo s prostorsko stisko. V prihodnjem letu se nam obeta še nekaj vključitev učencev, ki letošnje šolsko leto končujejo s šolanjem na OŠ Litija – Podružnici s prilagojenim programom.

Kot smo se lahko že večkrat prepričali, je v vaši ustanovi zelo živahno. Kateri so najpomembnejši dogodki, ki jih organizirate oziroma se jih udeležujete?

V enoti Litija imamo srečo, ker imamo tako blizu železniško postajo in se tako z uporabniki pogosto z vlakom odpravljamo na kulturne dogodke, kot je obisk Slovenskega mladinskega gledališča. Organiziramo tudi pohode (npr. Rožnik, Šmarna gora) ter kopanja v Rimskih Toplicah. Velik poudarek namenjamo delu – uporabniki k nam prihajajo kot v službo, kar jim daje občutek odgovornosti in pripadnosti. Sodelujemo s podjetji Kovikor, Herz, Linea in drugimi, za katera opravljamo različna kooperantska dela.

Poleg tega imamo v Zagorju in Litiji svoj lastni program, v katerem uporabniki ob podpori mentorjev izdelujejo unikatne izdelke za prodajo v naših dveh trgovinah, za naročila, prodajo na stojnicah različnih prireditev itd. Aktivni smo tudi na športnem področju – redno se udeležujemo treningov nogometa, košarke, atletike, balinanja in iger Specialne olimpijade.

V okviru projekta za podporne osebe organiziramo zimovanja v hribih, letovanja na morju, različne tematske tabore, izlete ter t. i. »potovanja za znanje«, ki vključujejo tako uporabnike kot naše zaposlene in podporne osebe, ki to izvajajo poleg rednega dela. Dobro sodelujemo s številnimi lokalnimi ustanovami, kot so Knjižnica Litija, IC Geoss, Center za krepitev zdravja, OŠ, Podružnico s prilagojenim programom, OŠ Šmartno pri Litiji, Vrtec Litija, Dom upokojencev Litija, Mladinski center Litija ter Univerza za tretje življenjsko obdobje.

Nemalokrat se tako uporabniki kot zaposleni odpravimo v tujino in tudi tam spoznavamo delo v podobnih ustanovah in nabiramo nove izkušnje. Še več pa seveda v naši okolici in lepi Sloveniji.

Veliko dogajanja vas čaka tudi še do konca leta. Nam lahko zaupate, kaj vse boste ustvarjali z vašimi uporabniki?

Kot že rečeno imamo v naši enoti poleg dela za naše kooperantske partnerje tudi zelo pester nabor rednih in občasnih interesnih aktivnosti, ki jih planiramo na rednih mesečnih sestankih. Sodelujemo tudi v različnih likovnih natečajih ter razpisih, ravnokar smo tako oddali likovna dela za natečaj ob 70. obletnici Gasilske zveze Litija. V sodelovanju s Hišo eksperimentov smo se pred časom pri-javili k sodelovanju v njihovem projektu »Noč ima svojo moč«, ki bo ustvarjalno-eksperimentalne narave. Z lokalnim društvom Lojtra pa smo se prijavili na evropski projekt »Tla pod nogami«, ki bo imel poudarek na vrtičkarstvu in pridelavi hrane. Na končne odločitve o sprejetju teh dveh projektov še čakamo, nadejamo pa se, da bosta odgovora pozitivna in bomo lahko že v jeseni pričeli tudi s temi aktivnostmi.

S pevskim zborom uporabnikov in mentorjev bomo nastopili na 10. obletnici enote Doma Tisje v Šmelcu, ki bo potekala 23. oktobra. Pred prvonovembrskimi prazniki bomo verjetno ponovno aktivni na eni izmed stojnic v sklopu akcije »Manj sveč za manj grobov«. Med 3. in 19. novembrom bomo v sodelovanju z društvom Sožitje v avli Občine Litija pripravili razstavo življenja in predvsem športnih dosežkov enega izmed naših uporabnikov. Skupina uporabnikov, ki sodeluje pri gledališkem krožku, bo verjetno do konca leta pripravila krajšo gledališko igro. Letos pa moramo pripraviti tudi še srečanje za svojce in skrbnike, oblikovati in izdelati magnete za praznovanje 50. obletnice društva Sožitje Litija in Šmartno ter se pripraviti za nastop na njihovi prireditvi v začetku decembra, ki pa je med našimi uporabniki zaradi mnogih dogodkov in zabav zagotovo zapisan kot eden najljubših mesecev. V prazničnem decembru boste lahko stojnico z našimi izdelki našli tudi na katerem izmed sejmov v Litiji ali Šmartnem.

Gospa Ostrožnik, žal sva že pri koncu najinega klepeta. V imenu uredništva se vam še enkrat zahvaljujem in vam ter vašemu kolektivu želim obilo uspeha in lepih trenutkov.

Najlepša hvala za povabilo in tudi vam veliko uspeha pri vašem delu.

Obisk Ekološke kmetije Pr' Turk

Avtorica članka: Ajda Felkl

Konec septembra so učenci s Podružnice s prilagojenim programom odšli na Veliko Presko nad Kostrevnico. V okviru izbirnega predmeta kmetijstvo so si ogledali Ekološko kmetijo Pr' Turk.

Gospa Petra je skupaj s svojimi domačimi pripravila zanimivo in poučno popoldne na kmetiji. Najprej so se učenci preoblekli v delovna oblačila in odšli na njivo, kjer so potrgali cvetove ajde in nabrali rdečo peso. Nato so odšli na pašnik na ogled živali. Na kmetiji imajo koze in govedo. Petra je med ogledom pripovedovala, kako skrbijo za živali. Ker je kmetija ekološka, morajo upoštevati posebne zahteve in pravila. Petra pravi, da so njihove živali svobodne in srečne. Učenci so si ogledali tudi delovne stroje, bokse in hlev. Na koncu so se preizkusili še v izdelavi ikebane. Na kmetiji imajo kar nekaj cvetja, saj se Petra ukvarja tudi s cvetličarstvom. Učenci so izdelali ikebano, ki so jo lahko odnesli domov. S seboj so odnesli tudi ajdo in rdečo peso. Ajdo bodo v šoli posušili za čaj, rdečo peso pa vložili za ozimnico. Za zaključek popoldneva so bili učenci povabljeni še na zelo okusen domač štrudelj. S kmetije so odšli zadovoljni in polni prijetnih vtisov.

Delavnica jazz in zabavne glasbe

Avtorica članka: Brigita Šuler

Na Glasbeni šoli Litija - Šmartno smo se odločili, da bomo ponovno organizirali delavnico za jazz in zabavno glasbo.

Delavnica je namenjena otrokom, mladini in odraslim oziroma vsem, ki imajo nekaj glasbenih izkušenj in tehničnega znanja pri inštrumentu. Izkušeni in profesionalni mentorji bodo udeležencem pomagali narediti prve korake k improviziranem igranju ter povezali znanje inštrumenta in glasbene teorije. Spoznali bodo, kako deluje band, na sproščen način prišli do novih izkušenj in iztočnic za naprej. Delo bo potekalo individualno in skupinsko, zaključilo pa se bo ob 18. uri s sproščenim koncertom vseh sodelujočih.

Delavnica bo potekala **v soboto, 22. novembra 2025, med 10. in 19. uro** v Glasbeni šoli Litija - Šmartno.

Mentorji:

Nina Baš – klavir
Kristina Oberžan – vokal
Ana Šimenc Kugler – solo inštrumenti
Pablo Vitali – kitara
Jakob Avsenak – bobni

Prijave bodo odprte **do 16. novembra 2025** na elektronskem naslovu info@gslitijasmartno.si.
Cena delavnice: **30 eur**

Šmarski prvošolci in prvošolke, dober dan!

Avtorica članka: Iris Korošec Kocjan, pedagoginja

Na OŠ Šmartno pri Litiji smo 1. septembra z velikim veseljem in pričakovanjem sprejeli 67 novih prvošolcev ter prvošolk.

Želimo jim, da bi v naši sredini spletli trdne prijateljske vezi, pridobili obilo novega znanja in ohranili svoj iskrivi smeh, ki ga je prav na prvi šolski dan privabila slovita Pika Nogavička.

OŠ Litija, OŠ Gradec in
OŠ Šmartno
vabijo na
KARIERNI SEJEM,
v četrtek,
13. novembra 2025,
ob 17. uri
na OŠ Litija.

Kokosy navdušili na Bogenšperku

Avtor članka: Javni zavod Bogenšperk

V okviru Festivala Bogenšperk 2025 je v petek, 12. septembra, v grajskem atriju nastopila skupina Kokosy in poskrbela za nepozaben večer. Že ob odprtju vrat se je na gradu zbrala množica obiskovalcev, ki so ob ritmih in hudomušnih besedilih skupaj s skupino prepevali od prve do zadnje pesmi.

Koncert je organizirala šmarska mladina, ki deluje pod imenom Goga in z različnimi vsebinami prinaša nove priložnosti za druženje, ustvarjalnost in zabavo mladih. Dogodek, ki se je zaključil z bučnim aplavzom in sproščenim druženjem, je bil eden vrhuncev mladinske dejavnosti v letošnjem letu. Množična udeležba domače mladine je obenem dokaz, da mladi v kraju potrebujejo svoj prostor in dogajanje, ki jih povezuje.

Šmarska mladina Goga zato vabi vse mlade, da se z idejami in svežo energijo pridružite soustvarjanju živahne mladinske scene v domačem kraju. Če si za, piši na mladina@bogensperk.si in postani gogovec tudi ti.

Sklenil se je 11. Festival Bogenšperk

Avtorica članka: Tatjana Polanc Kolander

Predzadnjo nedeljo v septembru se je s koncertom Komornega zbora Valvasor zaključil 11. Festival Bogenšperk, ki je med majem in septembrom v Šmartnem in predvsem na gradu postregel z bogatim nizom kulturnih, kulinaričnih in glasbenih doživetij. Izvedenih 22 dogodkov je v našo občino privabilo preko 6300 obiskovalcev iz vse Slovenije in nekaj tudi iz tujine.

Odmevni koncerti Siddharte, Marka Škugorja in Kvatropircev, Orlekov in Vlada Kreslina so grajsko jaso to poletje preželi z vzdušjem velikih koncertnih odrov, poletni petki pa so obiskovalcem pričarali tudi intimnejše glasbene večere v objemu grajskega atrija in terase. Ljubitelji raznolike in kakovostne kulinarike so tudi letos uživali na Okusih z gradu in Okusih z gradu na kvadrat ter odmevnem, vedno lepo obiskanem dogodku Šmartno kuha. V okviru festivala smo z deli domačih in mednarodno uveljavljenih umetnikov oživljali prostore Galerije gradu Bogenšperk. Med drugimi smo junija gostili enega najvidnejših predstavnikov slovenskega nadrealizma, akademskega slikarja Lojzeta Adamljeta, in z razstavo počastili njegov 70. osebni jubilej.

Pomemben del festivala je namenjen tudi lokalnemu in medgeneracijskemu povezovanju, zato smo pri izvedbi tovrstnih dogodkov sodelovali s Knjižnico Litija, Vrtcem Ciciban, Domom Tisje, Društvom upokojencev Šmartno pri Litiji, društvom Lila, Valvasorjevo konjenico, Krčmo na gradu, Društvom kmetic Litija in Šmartno, mladinci, domačimi gasilskimi društvi in še nismo našteli vseh. Z dogodki, kot so bili Ustvarjanje na grajskem vrtu, Piknik kino, Grajske počitnice in Valvasorjev pohod, smo povezovali otroke, mlado-

stnike, odrasle in starejše ter z njimi pod okriljem festivala krepili danes še kako pomemben občutek skupnosti in pripadnosti.

Kljub nestanovitnemu vremenu smo uspeli v celoti uresničiti zastavljen program pri tem pa zabeležiti številčno udeležbo in pozitivne odzive publike. Sklenemo lahko, da je festival znova dokazal, da grad Bogenšperk ni le pomemben zgodovinski spomenik, ampak tudi živahno kulturno središče in za slednje si bomo prizadevali tudi v prihodnje.

Iskreno se zahvaljujemo častnemu pokrovitelju, županu Občine Šmartno pri Litiji g. Blažu Izlakarju, vsem obiskovalcem in sodelujočim in še zlasti vsem prijateljem Festivala Bogenšperk, ki so nam izkazali svojo pomembno podporo s finančnim prispevkom. To so: Občina Šmartno pri Litiji, Turizem Ljubljana, Trgograd, Peskokop Kepa, Kopit, Šuštar trans, Elektro Jani, KGZ Litija in Krčma na gradu. Z vašo podporo lahko skupnosti, v kateri delujemo in ustvarjamo, vračamo še več in bolje. Iskrena hvala.

Večeri komedije v Šmartnem

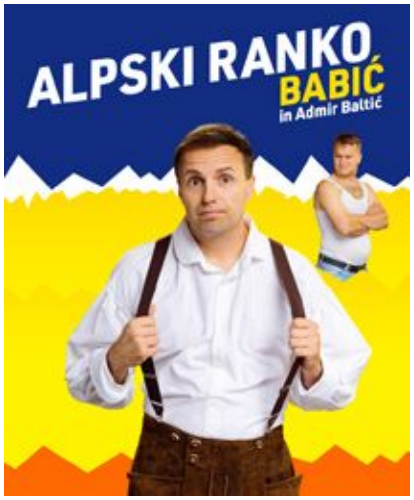

Četrtek, ob 19.00

Oktober **23.** **2025**

Bosta **Ranko Babić** in **Admir Baltić** v novi komediji skupaj rešila sebe in svet? Verjetno ne, a smeha bo za izvoz.

Četrtek, ob 19.00

November **13.** **2025**

Urška Vučak Markež, **Maja Martina Merljak** in **Saša Klančnik** v zgodbi, ki vas bo nasmejala do solz: o prehranjevanju, odnosih in družbenih normah.

Petek, ob 19.00

December **12.** **2025**

Helena Blagne in **Rebeka Dremelj** se znajdeta v divjini. Bosta postali prijateljici ali nasprotnici? Bosta sploh preživeli daleč od kopalnice in ogledala?

VSTOPNICE: Eventim, TIC Šmartno pri Litiji **082 00 61 68** **www.bogensperk.si**

JAVNI ZAVOD BOGENŠPERK

Knjižnica Litija

Avtorica članka: Aleksandra Mavretič

Poletavci in NajPoletavci
23. septembra smo v Kulturnem centru Litija pripravili zaključno prireditev za mlade bralce, Poletavce in NajPoletavce. Letos je sodelovalo že 21 knjižnic. Zabaval nas je Teater Cizamo, izžrebali smo nahrbtnik in bidon za Poletavko ter knjigo in bon za pustolovski park Geoss za NajPoletavko. Izžrebali smo tudi devet bonov za Pustolovski park Geoss. V projektu so nam pomagali starši, učitelji, šolske knjižničarke, ravnatelj OŠ Gradec, gospod Štrus, pa je vsem staršem poslal obvestilo o projektu. In odziv je bil res velik, sodelovalo je 96 Poletavcev in 17 NajPoletavcev. Vsem se zahvaljujemo za pomoč. Mladim bralcem čestitke in hvala za sodelovanje. Hvala tudi sponzorjem, Hervisu, Mladinski knjigi in Pustolovskemu parku Geoss. Na svidenje prihodnje leto!

Zaključek projekta Družinsko branje
Lani smo v knjižnici pričeli s projektom družinskega branja, ki smo ga poimenovali Kekčevo leto. Obisk zeliščarke, kmetije, polstenje idr. Dotaknili smo se vsebin, ki jih mladi bralci spoznajo v knjigah Josipa Vandota. Letos smo projekt poimenovali Po stezicah domišljije. Prvo srečanje družin je bilo aprila na Tomazinovem pohodu. Drugo srečanje je bilo septembra – sprehod in iskanje predmetov v gozdu s kužki, t. i. mantrailing. Projekt bomo zaključili v sredo, 15. oktobra, ob 18. uri v Knjižnici Litija, ko nas bo obiskala avtorica in pravljičarka Irena Cerar. Pravljično srečanje bo namenjeno otrokom od 6. leta dalje, obvezne bodo prijave. Sodelujoče družine bodo na zaključnem srečanju prejele nagrado.

Knjižnica semen: predavanje Priprava potaknjencev
Delavnico o pripravi semen je konec septembra izvedla Petra Sladek Ashour, botaničarka, biologinja in profesionalna gojiteljica mesojedih rastlin, ki bo izvedla tudi drugo delavnico na temo Priprava potaknjencev. Delavnica bo v četrtek, 16. oktobra, ob 17.30 v Knjižnici Litija.

Približevanja – Manca Izmajlova
Avtorica že dvakrat ponatisnjene knjige *Vdihni življenje s polnimi pljuči* in pevka bo v Kulturnem centru Litija predstavila nekaj osnov dihalne telovadbe, spregovorila o svoji poklicni in zasebni poti, morda nam bo celo zapela. Manca Izmajlova je nastopila z največjimi simfoničnimi zasedbami, stala na mnogih odrih doma in po svetu. Za najmlajše je napisala *Najlepše pesmi za vse letne čase*, s priloženo zgoščenko. Manca Izmajlova bo gostja Približevanj v ponedeljek, 20. oktobra, ob 19. uri v Kulturnem centru Litija.

Potopisno predavanje Z motorjem na svilno pot
Gordana Zalar iz Zaplane nad Vrhniko se je lani jeseni odpravila na 18.000 km dolgo pot z motorjem v Centralno Azijo za dober namen. Na FB Hektar obilja se je javljala s kratkimi zapisi in kratkimi videi. Namen potovanja je bil pomagati pri zbiranju sredstev za nakup parcele z gozdom vsaj enega hektarja za Gozdno šolo Hosta. Predavanje bo v torek, 28. oktobra, ob 19. uri v Knjižnici Litija.

Kulturno športno društvo Velika Štanga

Avtor članka: KŠD Velika Štanga

Po kratkem poletnem oddihu smo v društvu znova zavihali rokave. Mladi so uredili prijeten kotiček za druženje ob igralih, ki bo v hladnejših mesecih tudi »ogrevan«. Ponovno se je začela OLMN liga, v kateri sodelujeta članska in veteranska ekipa. Lepo je videti srčnost tako pri igri kot pri delu za skupnost. Fantje, navijamo za vas!

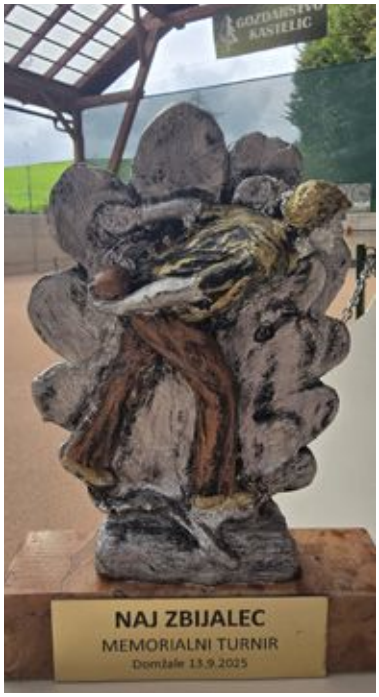

Na drugi strani igrišča pa cveti balinanje. V avgustu smo pripravili **Marjanov memorial**, v novembru pa še **Antonov turnir**, na katerih smo gostili kar 16 ekip z različnih koncev Slovenije. Gostujoči vedno odidejo zadovoljni in z željo, da se vrnejo. Tudi naši balinarji so uspešni na gostovanjih – iz Mežice so prinesli 2. mesto, iz Topolšice 3. mesto, iz Domžal pa 2. mesto. Prav v Domžalah je **Martin Fortuna** prejel trofejo za najboljšega zbijalca. Iskrene čestitke vsem!

Kulturni dom je dobil novo streho, za kar se zahvaljujemo Občini Šmartno pri Litiji. Sedaj se obnavljajo in belijo še zadnji notranji prostori – hvala Jožetu Čožu in Benjaminu Gorišku. Dekleta pa že snujejo dodatne akcije ob Škratkovi poti na Kampla. Ob poti se je sicer pojavila tudi medvedka z mladičem, a verjamemo, da se bo raje vrnila v svoje okolje.

Še vedno potekajo **balinarski turnirji v dvojicah**, vsako drugo nedeljo v mesecu ob 14.00. Vabljeni vsi, ki vas veseli igra s kroglami.

Pripravljamo se na **30-letnico društva**, ki bo 18. oktobra. Vabljeni člani, članice in podporniki – praznujmo skupaj! V prvi polovici novembra pa bomo gostili veseloigro. Lepo vabljeni!

Ob koncu se zahvaljujemo vsem, ki nas podpirate z izdelki in storitvami za nagrade: Čebelarstvu Dremelj, Turistični kmetiji Na hribčku, Gostilni pri Janezu, Kmetiji pr' Jurju, Mesariji Frtica, Branetu Grozniku.

Sprehod za spomin 2025

Avtorica članka: Simona Pelko, socialna animatorka

21. septembra obeležujemo svetovni dan Alzheimerjeve bolezni. Letos poteka pod sloganom »Pomenimo se o demenci! Pomenimo se o Alzheimerjevi bolezni!«. Tudi iz sveta prihajajo poročila, da je razumevanje demence še vedno slabo.

Demenca je kronična, napredujoča bolezen možganov, ki se kaže z motnjami spomina, mišljenja, orientacije, govora in presoje. Čeprav z leti postanemo bolj pozabljivi, demenca ni normalen del staranja, možnost, da za njo zbolimo, pa se s starostjo povečuje.

Bolezen lahko prizadene vsakogar. Pomembno je zgodnje prepoznavanje znakov ter čimprejšnja diagnoza, saj zdravila lahko upočasnijo njen potek predvsem v začetnih obdobjih. Čeprav vzrok nastanka še ni odkrit, je največji dejavnik tveganja starost. Na razvoj bolezni lahko vplivajo tudi manjša miselna aktivnost, socialna izključenost, osamljenost in ponavljajoče se epizode depresije.

Z ustrezno podporo, aktivnostmi in vključevanjem v skupnost je mogoče pomembno izboljšati kakovost življenja oseb z demenco in njihovih svojcev. Zato je pomembno, da govorimo o demenci, prepoznamo prve znake in nudimo podporo osebam z demenco ter njihovim svojcem.

Kot vsako leto smo se tudi letos s pomočjo svojcev, prostovoljcev in zaposlenih, obarvani z modro barvo »spominčic«, sprehodili skozi Litijo. Povezani v dolgo kolono smo izražali sočutje do vseh oseb z demenco in njihovih svojcev. V Restavraciji Mona Lisa so nas sprejeli odprtih rok, da smo se lahko okrepčali z dišečo kavo in rogljički. Za bogat kulturni program so poskrbeli trio TRIAD iz OŠ Litija, recitacije stanovalk in vzpodbuden govor naše direktorice Leonide Razpotnik. Kot vsako leto je bilo druženje za dober namen izredno povezujoče, polno veselja, kar je napolnilo naša srca z lepimi vtisi. Dogodek je bil namenjen ozaveščanju javnosti o pomenu podpore osebam z demenco, spodbujanju sočutja in gradnji demenci prijazne skupnosti. Vsi udeleženci smo s svojim sodelovanjem prispevali k skupnemu sporočilu, da je skrb za spomin in dostojanstvo vseh ljudi ena od vrednot, ki jo želimo gojiti v našem mestu in v naši domovini.

Iz srca hvala vsem, ki ste se nam pridružili in skupaj z nami prispevali k ozaveščanju ter gradnji demenci prijazne skupnosti.

Jeseni znova Dihamo z naravo

Avtorica članka: Barbara Mlakar

Po poletnem premoru smo se vaditelji in udeleženci vadbe Dihamo z naravo vrnili na prizorišča po celi Sloveniji. Prostovoljci Društva Šola zdravja skupaj z vami dihamo globlje, bolj zavestno in v ritmu sprememb, ki jih prinaša jesen.

Prehod v hladnejši del leta nas naravno vabi k večji pozornosti do telesa in počutja. Zrak postane bolj svež, dan se krajša in narava se umirja, mi pa se lažje povežemo z njo in tudi s sabo. V tem obdobju se zaznavanje med vadbo lahko poglobi – zvoki narave so bolj izraziti, gibanje bolj premišljeno, dih pa postane naš zvesti spremljevalec pri ohranjanju notranjega ravnovesja.

Vadba Dihamo z naravo ima številne pozitivne učinke na telo in počutje. Med drugim pomaga pri krepitvi imunskega sistema, saj z zavestnim dihanjem izboljšujemo krvni obtok, zmanjšujemo stres in povečujemo odpornost telesa. V obdobju, ko se za otroke začenja šolsko leto, odrasli pa se vračamo z dopustov in se soočamo z novimi obveznostmi, je čuječna vadba odlična priprava na jesenske izzive. Pomaga nam, da se umirimo, napolnimo z energijo in ohranimo jasnost misli.

Kadar smo dlje časa pod hudim stresom, se telo in um iztrošita.

Prvi znak izgorelosti ni le fizična utrujenost, temveč je to lahko tudi zmanjšana sposobnosti čustvene regulacije – postanemo razdražljivi in težje mirno odreagiramo na stresne dogodke. Lahko izgubimo smisel za humor ali celo zmožnost sočustvovanja in druge lepe lastnosti, ki sicer niso nujno potrebne za golo preživetje, a nas delajo človeške in polepšajo dneve nam in vsem, s katerimi prebijemo največji del dneva. Pogosto nimamo več energije za interakcijo s prijatelji, družino ali sodelavci, kar vpliva na naše odnose, delovno učinkovitost in splošno kakovost življenja. Prav zato je redna vadba, ki nas vrača v stik s samim sabo, z dihom in naravo ter nas napolni s svežo energijo, dragocena podpora v sodobnem tempu življenja.

Vadba Dihamo z naravo poteka v naravi, v prijetnem in podpornem okolju, kjer se vsak udeleženec lahko sprosti, poveže s sabo in okrepi svoje zdravje. Primerna je za vse generacije in ne zahteva predhodnega znanja ali posebne telesne pripravljenosti.

Vabljeni, da se nam pridružite! Vadba poteka na 32 lokacijah v 23 občinah v Sloveniji. Lokacije in urniki vadb so objavljeni na spletni strani Društva Šola zdravja https://solazdravja.com/projekti/dusevno-zdravje/lokacije-vadb-dihamo-z-naravo/. V Litiji se lahko vadbi s skupino Jasmin pridružite vsak ponedeljek ob 8.30 na športnem igrišču pri nekdanjem Zadružnem domu na Savi.

Dihajmo skupaj – z naravo, za zdravje in dobro počutje.

Kontakt vodje projekta Dihamo z naravo, Andraža Purgerja, je andraz@solazdravja.si.

Novice iz Društva diabetikov Litija in Šmartno pri Litiji

Avtor članka: Društvo diabetikov Litija in Šmartno pri Litiji

Meritve krvnega sladkorja, krvnega tlaka, kisika v krvi, holesterola in trigliceridov bodo v sredo, **5. novembra, od 8.00 do 10.00** v društveni pisarni na Parmovi 7, Litija.

Strokovno zdravstveno predavanje bo v torek, 28. oktobra 2025, ob 16.00 z naslovom *Pomen obvladovanja kardiometabolnih dejavnikov tveganja pri sladkornih bolnikih* v prostorih Knjižnice Litija, Parmova ul. 9, Litija. Predavala bo dr. Katarina Vukelič, dr. med., spec. int. medicine in pnevmologije. Predavanje je za udeležence brezplačno, vabljeni tudi ostali občani.

Edukativno okrevanje v Rabcu
Člani Društva diabetikov Litija in Šmartno pri Litiji smo se med 16. in 23. septembrom udeležili edukativnega okrevanja v Rabcu. Ob prihodu nas je pričakalo prijazno hotelsko osebje, dan pa smo zaključili s spoznavnim srečanjem. Vsako jutro smo začeli z jutranjo telovadbo, trikrat tedensko smo opravili meritve krvnega sladkorja, tlaka in kisika v krvi.

Udeležili smo se treh zanimivih predavanj predavateljice Andreje Hartner: *Polje energije*, *Zdrava trebušna slinavka in vranica* ter *Zdrav želodec – simbol zdravja in stabilnosti*.

V sredo smo se odpravili na pohod v staro mestno jedro Labina, v četrtek pa na izlet z ladjico do Cresa, kjer smo uživali v kosilu in razgledu na slikovito obalo. V petek smo se podali še na panoramsko vožnjo po zalivu Rabac, ki sta jo popestrila jata delfinov ter druženje ob glasbi, domačem vinu in pršutu.

Vsak večer smo se družili ob živi glasbi, med drugim smo praznovali tudi rojstni dan naše članice. Pred odhodom domov smo se udeležili še predavanja o delovanju limfnega sistema, ker se je naš odhod zavlekel zaradi zastojev na cesti. Ob sončnem vremenu je bil teden v Rabcu poln lepih doživetij, novih znanj in prijetnega druženja, ki nam bo ostalo v lepem spominu.

Pohodi
Pohodov nismo opredelili po datumih. Navedli smo le lokacije. Zaradi spremenljivega vremena jih bomo prilagajali sproti in vas o tem obveščali preko SMS-ov in Facebooka.
- Litija–Poljčane–Boč (vlak)
- Litija–Kranj–Sv. Jošt nad Kranjem–Litija (avtobus)
- Litija–Dravograd–Košenjak (avtobus)
- Litija–Iška–Škrilje (avtobus)

Telovadba
Potekala bo v Športni dvorani Litija pod strokovnim vodstvom vsako sredo **od 18.30 do 19.30**. Vadnino lahko plačate pred vadbo v dvorani ali v društvu.

Plavanje in vadba
Plavanje bo potekalo v bazenu Pungrt Šmartno pri Litiji skupaj z MDI Litija - Šmartno vsako sredo **od 16.00 do 17.00**.

Uradne ure
V društvu smo prisotni ob uradnih urah v ponedeljek in sredo od 8.00 do 11.00 ter dosegljivi na stacionarnem telefonu 01 898 15 84 ali na mobilnem telefonu 031 777 154 (153) in na elektronski pošti drustvo.dia.litija@siol.net.

Veterani razpoloženi na družabnem srečanju

Avtor članka: OZVVS Litija - Šmartno

V soboto, 6. septembra 2025, smo se veterani skupaj z družinskimi člani zbrali na prijetnem družabnem srečanju na Gradišču pri Primskovem.

V sproščenem in prijateljskem vzdušju, kjer so bili vsi udeleženci, ki so se lahko preizkusili v različnih družabnih igrah: metu bombe v cilj, streljanju z zračno puško in pivolovu, dobro razpoloženi. Letos

je bila dodana tudi zanimiva novost – igra »Ugibaj težo vojaških čevljev«, ki je pritegnila veliko zanimanja. Najboljši trije v posameznih disciplinah – tako moški kot ženske – so prejeli praktične nagrade.

Dogodek sta z obiskom počastila tudi podžupanja Občine Litija Lijana Lovše in župan Občine Šmartno pri Litiji Blaž Izlakar, ki sta s svojo prisotnostjo še dodatno obogatila druženje. Posebno vrednost srečanju je dodala predstavitev Centra za krepitev zdravja Litija, ki je pred začetkom športnih iger izvedel prikaz prve pomoči z uporabo AED. Ob zaključku je sledilo sproščeno druženje ob pogovorih, smehu in dobri volji, ki je še enkrat več dokazalo, da znajo veterani skupaj ustvariti pravo tovariško vzdušje. Donatorjem se zahvaljujemo za njihova praktična darila.

Nov dirigent, nove nagrade v Srbiji

Avtorica prispevka: Zala Kokalj

Občasno prija kakšen večji izziv, zato smo šmarski tamburaši sprejeli povabilo, da septembra zastopamo Slovenijo na enem izmed največjih tamburaških tekmovanj Tamburica fest v Novem Sadu.

Pripraviti smo morali tri skladbe: za predstavitev domače države *Spazila sem Janka* (belokranjske ljudske, aranžma Anton Grahek), za zabavni program smo izbrali *Šaltinko* (Rudi Bučar, aranžma Helena Vidic Lesjak), kot dodatno skladbo pa *Elore čardaš* (aranžma Ivan Miter). Priprav smo se lotili že poleti na seminarju, saj tokrat nismo spoznavali le novega programa, ampak tudi **novega dirigenta**. Po lanskoletni prehodni sezoni s Karimom Zajcem smo na razpisu iskali novega dirigenta in Ivan Miter se je zdel kot nalašč za to vlogo. Na Hrvaškem je zaključil osnovno in srednjo glasbeno šolo iz tamburice in se kasneje udejstvoval v različnih tamburaških zasedbah. Ker je z nami v preteklosti že sodeloval in se poznamo že vrsto let, se je hitro ujel z našo pisano druščino in ji dodal še piko na i.

Tako smo se odlično pripravljeni odpravili v Srbijo na festival, ki poteka že skoraj dvajset let in vsako leto združi najboljše vokaliste in tamburaške orkestre iz različnih držav. Ker poteka pred veliko publiko in ob snemanju srbske državne televizije, smo bili pred nastopom primerno živčni. Kljub temu smo repertoar odlično odigrali in si priigrali **tri nagrade**: nagrado za najboljšega solista na braču je prejel Ivan Miter, nagrado za najboljšega vokalnega solista naš zvesti spremljevalec Darko Vidic, celoten orkester pa nagrado za najboljše umetniško izražanje. Več kot zadovoljni smo se domov vrnili z dodatno potrditvijo, da je naše delo kvalitetno in konkurenčno v samem vrhu svetovnega tamburaštva. Tako smo dobili nov zagon za vse prihajajoče projekte; vsega vam še ne moremo povedati, lahko pa potrdimo, da Latino Martini 16 bo!

Razvojni center Srca Slovenije

ŠTUDIJSKI OBISK NA IRSKEM O ZDRAVSTVU PRIHODNOSTI: DIGITALNE REŠITVE ZA ČLOVEKU PRIJAZNO OSKRBO

Razvojni center Srca Slovenije se je 16. in 17. septembra udeležil študijskega obiska na Irskem, kjer je potekalo prvo srečanje partnerjev evropskega projekta HUMAN – Zdravstvo 5.0 v podporo preoblikovanju regij.

Interreg Europe Co-funded by the European Union

HUMAN

Srečanja sta se udeležila tudi **direktorja Zdravstvenega doma Litija in Kamnik**. Projekt je sofinanciran iz programa Interreg Europe in združuje partnerje iz osmih evropskih držav. Slovenski partner je poleg Razvojnega centra Srca Slovenije še **Fakulteta za elektrotehniko** Univerze v Ljubljani (Laboratorij za multimedijo), sodelovanje v projektu pa je potrdilo tudi **Ministrstvo za zdravje RS**. Naš skupni cilj sta opredelitev in prenos inovativnih rešitev, ki bodo izboljšale dostopnost in kakovost zdravstvenih storitev zlasti na bolj odročnih območjih.

Srečanje je gostil vodilni partner **ERNACT** skupaj z irskim zdravstvenim zavodom HSE North West Ireland. Prvi dan je bil namenjen predstavitvam izzivov in praks na področju zdravstvene oskrbe na podeželju v okrožju Donegal – od urgentne medicine do telemedicine. Drugi dan pa smo partnerji izmenjali dobre prakse s področja digitalnega zdravstva. Med drugimi je bila iz Slovenije predstavljena rešitev **TeleKap**, nacionalna mreža za telemedicinsko obravnavo možganske kapi, ki jo koordinira Nevrološka klinika Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana.

Direktor Zdravstvenega doma Kamnik **Sašo Rebolj**, dr. med. in direktor Zdravstvenega doma Litija **Mario Bjelčević**, dr. med. sta ocenila predstavljene primere dobrih praks tudi z vidika razmer v Sloveniji.

Sašo Rebolj: »*Študijski obisk na Irskem mi je kot zdravniku in direktorju zdravstvenega doma dal predvsem vpogled v problematiko tako prenatrpanih urgentnih centrov kot zagotavljanja kakovostnega zdravstvenega varstva prebivalcev oddaljenih območij. Problematika je sorodna kot v Sloveniji in marsikje v Evropi. Urgence se soočajo s premalo kapacitetami glede na potrebe, prebivalstvo na periferiji se stara, mlajši pa se selijo bližje mestom, kar zahteva nove pristope pri obravnavi bolezni. Predstavljene so bile dobre prakse, kako zagotoviti ne samo dober izid zdravljenja, temveč tudi bolj humano obravnavo,*

kadar je le mogoče – na domu. Med njimi je bil odličen projekt oskrbe bolnikov s kronično obstruktivno pljučno boleznijo preko telemetrije, ki zazna poslabšanje bolezni v zgodnji fazi, močno zmanjša potrebo po bolnišnični obravnavi, izboljša izide zdravljenja in bolnikom omogoča kakovostnejše življenje. Predstavljeni primeri bi bili v veliki meri lahko uspešno implementirani tudi pri nas, saj imamo v Sloveniji že vrsto let dobro delujoč projekt TeleKap.«

Tudi Mario Bjelčević je izpostavil predvsem pomen digitalnih rešitev: *»Najbolj zanimivo mi je oddaljeno spremljanje bolnikov s kronično obstruktivno pljučno boleznijo s strani medicinske sestre. Na podlagi spremljanja objektivnih medicinskih meritev se je pokazalo, da se odstotek hospitalizacij lahko zmanjša za polovico. S preprosto metodo merjenja s pomočjo zapestnice se pridobi dovolj podatkov za oceno zdravstvenega stanja in odločitev o primernem zdravljenju, ki se lahko začne že v domačem okolju. Menim, da je tovrstni način spremljanja bolnikov prijazen tako do uporabnika kot tudi do zdravstvenega sistema.«*

Projekt HUMAN bo v prihodnjih letih prinesel še več podobnih izmenjav izkušenj in primerov dobrih praks med partnerji iz različnih evropskih držav s **ciljem oblikovati nove, bolj humane, vključujoče in digitalno podprte pristope k zdravstveni oskrbi** v Srcu Slovenije in na nacionalni ravni, ki bodo ljudem omogočili boljšo dostopnost, kakovost in varnost storitev.

Več informacij o projektu najdete na uradni spletni strani
www.interregeurope.eu/human
ter na https://srce-slovenije.si/predmet/human/.
Za dodatne informacije smo vam na voljo tudi na e-naslovu
anita.molka@razvoj.si ali po telefonu na **01 896 27 10**.

Anita Molka

TOČKA ZA STAREJŠE ŠMARTNO PRI LITIJI IN LITIJA: ČLANI SKUPINE ZA SAMOPOMOČ V PARKU ZELENI RAJ

Tokratno srečanje skupine za samopomoč je potekalo malo drugače – iz pisarne Točke za starejše smo se preselili v naravo. V ponedeljek, 1. septembra 2025, smo se skupaj z desetimi člani skupine ob 9. uri zbrali pred Občino Litija in se odpeljali na Mamolj, kjer nas je pričakal lastnik parka Zeleni raj, Miha Kos.

Park Zeleni raj, ki je svoja vrata za obiskovalce odprl letos poleti, **ponuja več kot 2000 rastlinskih vrst z vseh koncev sveta**, vključno z iglavci, listavci, zimzelenimi in cvetočimi rastlinami ter bogato zbirko kaktusov. Ob skrbno urejenem vrtu lahko obiskovalci spoznavajo pestrost narave, prisluhnejo strokovni razlagi in doživijo miren sprehod v objemu zelenja.

Miha Kos nas je popeljal po parku in nam predstavil svojo bogato zbirko. Navdušeno smo poslušali, zastavljali vprašanja in občudovali raznolikost rastlin. Presenečeni smo bili nad tem, koliko truda in predanosti je vloženega v urejanje parka.

Srečanje smo zaključili ob prijetnem klepetu ob domačem soku, sadju in piškotih. Člani skupine se iskreno zahvaljujemo Mihi Kosu za prekrasno popotovanje po parku in promocijsko ceno, Razvojnemu centru Srca Slovenije za kritje stroškov ogleda in organizacijo izleta ter Občini Šmartno pri Litiji, podžupanu Darku Vidicu in enoti Sopotniki Litija - Šmartno za prevoz.

V skupini za samopomoč se ob prijetnih druženjih pogovarjamo, izmenjujemo izkušnje in skupaj ustvarjamo lepe trenutke. Če ste starejši iz občin Šmartno pri Litiji ali Litija in si želite družbe, novih znanj ter prijetnih srečanj, vabljeni, da se nam pridružite. ***Za več informacij pokličite na 031 679 670*** *(Marjeta Mlakar - Agrež).*

Marjeta Mlakar - Agrež, vodja skupine za samopomoč

Iz dela RKS OZ Litija

Avtor članka: RKS OZ Litija

Letovanje 2025

Počitnice so čas brezskrbnega veselja, druženja, novih doživetij, izletov in uživanja v radostih ob morju. Pri tem ne gre le za to, da se naužijejo morja, gre tudi za druženje s sovrstniki, ustvarjalne, športne in druge aktivnosti ter predvsem zato, da vsaj za kratek čas pozabijo vsakdanje šolske, zdravstvene in tudi ostale skrbi. Območno združenje Rdečega križa Litija poleg tradicionalnih oblik pomoči socialno ogroženim družinam organizira letovanja otrok in starostnikov.

RKS OZ Litija je tudi v letošnjem letu organiziral letovanje. Otrokom je bilo omogočeno letovanje po najnižji ceni, nekateri pa so letovali celo brezplačno. Da smo lahko omogočili staršem otrok najnižji prispevek za letovanje, so nam omogočili Ministrstvo za zdravje, donatorji in lokalni skupnosti. Z Zdravstvenim domom Litija sodelujemo že vrsto let, predvsem pri organizaciji in izvajanju zdravstvenega letovanja otrok.

Letovanje otrok v zdravilišču Punat, otok Krk

Prva skupina otrok je odšla na letovanje v Punat, letovali so od 8. do 18. julija 2025. Na letovanju je bilo organiziranih veliko aktivnosti. Otroci so plavali, supali, igrali družabne igre, telovadili. Otroci so uživali na izletu z ladjico v mesto Krk. Organizirane so bile razne

športne igre, večerno kopanje, ples na plaži. Letovanje je za udeležence prehitro minilo.

Letovanje v zdravilišču RKS Debeli rtič

»Letovanje je za otroke posebno doživetje, posebno za otroke iz socialno šibkih družin. Predvsem pa so pomembni medsebojno druženje, pogovori, tkanje prijateljskih vezi in čim več lepših preživetih in doživetih dni.« V Zdravilišču RKS Debeli rtič si prizadevajo, da bi bilo bivanje otrok čim bolj pestro, zanimivo in razgibano. Letovanje je potekalo od 24. julija do 1. avgusta 2025. Otroci so uživali, plavali, telovadili, se igrali družabne igre. Organizirali smo tudi izlet z ladjico v Koper.

Brezplačno letovanje otrok v zdravilišču RKS Debeli rtič

Rdeči križ Slovenije vsako leto pripravi plane letovanj socialno ogroženih otrok z namenskimi sredstvi FIHO in namenskimi donatorskimi sredstvi – Radio 1, akcije Pričarajmo nasmeh, Peljimo jih na morje in Teden dobrodelnosti. Podjetje TUŠ je letos že 23. leto zapored namenilo sredstva za brezplačno letovanje 500 socialno ogroženih otrok.

Strokovne službe so za otroke na tedenskem preživljanju počitnic pripravile pester animacijski program, ki spodbuja nova spoznanja, smeh in sprostitev, številne ustvarjalne delavnice in različne športne aktivnosti, izlet z ladjico, kopanje in učenje plavanja, zabavo z glasbo in plesom in še in še. Za mnoge otroke so to edine počitnice, ki jih lahko preživijo brezskrbno, mnogi med njimi pa tudi prvič vidijo morje in zaplavajo v njem.

Po razdelilniku je z namenskimi sredstvi Radia 1 in Pričarajmo nasmeh 2025 – TUŠ – iz našega območja brezplačno letovalo osem otrok v terminu 1. do 8. avgusta 2025. Predloge za letovanje otrok so nam poslali iz krajevnih organizacij.

Krvodajalstvo

Druga letošnja redna krvodajalska akcija je potekala 31. julija 2025 v Osnovni šoli Gradec v Litiji.

Krvodajalske akcije se je udeležilo 115 krvodajalcev, od tega šest prvič. Vsem krvodajalkam in krvodajalcem se zahvaljujemo za udeležbo in darovano kri. Zahvaljujemo se tudi Osnovni šoli Gradec za sodelovanje pri uspešno izvedeni krvodajalski akciji.

Prosvetno društvo Šmartno

Avtor članka: Rudi Vidic

Družina poje, Bogenšperk 2025

V okviru Festivala Bogenšperk in organizaciji Prosvetnega društva je bila v nedeljo, 7. septembra, v atriju gradu prireditev srečanja pevskih družin. Sodelovale so družine Gruden (Grosuplje), Hladnik (Nova Cerkev), Kregar (Ljubljana), Mežan (Trebnje), Sojar Voglar (Mengeš), Žnidaršič (Brežice). Program je bil zelo pester, izvedba na visokem nivoju. Obiskovalci so s simpatijami spremljali nastop vsake družine in na koncu skupaj z njimi ob spremljavi harmonikarja Tomaža Kosma zapeli še dve pesmi. Tako kot vedno so prihajajoče goste in obiskovalce pozdravljale melodije zvončkov društvenih pritrkovalcev Šmartin.

Meddruštveno srečanje na Jelši

V nedeljo, 14. septembra, je bilo na Jelši izvedeno meddruštveno srečanje skupin Prosvetnega društva Šmartno in Kulturnega društva Mihaelov sejem iz Mengša. V kulturnem programu so sodelovali Fantje od fare in Harmonikarski orkester iz Mengša.

NAVODILA ZA PISANJE PRISPEVKOV

Prispevki za objavo v Krajevnih novicah morajo vsebovati naslednje:

naslov, navedbo avtorja, odebeljen prvi odstavek, smiselno strukturirano besedilo, celotna dolžina članka naj ne presega 3/4 strani (pisava Times New Roman 12, razmik med vrsticami 1,5 – članek je lahko daljši po predhodnem dogovoru z uredništvom), posebej priložene slike čim večje ločljivosti (ne prilepljene v Word). Želje v zvezi z oblikovanjem članka naj bodo zapisane na koncu dokumenta v rdeči barvi.

42 razlogov, zakaj je sodelovanje v društvih (skoraj) obvezno

Avtorica članka: Alenka Blazinšek Domenis

Vsi vemo, da so društva pomemben del našega vsakdana, a se pogosto ne zavedamo, kako širok je njihov prispevek – tako za posameznike kot za celotno skupnost. Prav zato smo na Stičišču Središče, ki je del Zavoda Nefiks, pripravili kartice *42 razlogov za sodelovanje v društvih*, na katerih smo zbrali ključne prednosti, ki jih prinaša društveno življenje. Med njimi kot najbolj drastično tudi to, da sta pomoč ali sodelovanje v društvu kdaj za koga lahko tudi ločnica med življenjem in smrtjo. Poleg besedil posamezne kartice spremljajo tudi fotografije, ki so jih prispevala društva in druge nevladne organizacije. Gre za avtentične prizore iz njihovega delovanja — življenje, kot se odvija v društvih.

Sodelovanje v društvih pomeni veliko več kot le udeležbo na vajah, srečanjih ali projektih. Pomeni možnost, da razvijamo svoje talente, se učimo iz izkušenj, ki jih drugje ne bi mogli pridobiti. V društvih gradimo prijateljstva, krepimo samozavest, dobimo občutek pripadnosti in soustvarjamo okolje, v katerem se lahko vsakdo izrazi.

Za mlade so društva pogosto prva odskočna deska za odgovorno delo in prostovoljstvo. Za družine predstavljajo varen prostor za preživljanje prostega časa, za starejše pa priložnost, da ostajajo dejavni in svoje znanje prenašajo naprej. Društva bogatijo lokalno skupnost s športnimi, kulturnimi, izobraževalnimi in drugimi dogodki ter gradijo vezi med generacijami.

Vsak od 42 razlogov na karticah je zgodba zase – od osebne rasti do solidarnosti in skupne odgovornosti. In čeprav ima vsak posameznik svoj razlog, zakaj se pridruži društvu, pa je skupna ugotovitev jasna: **ko delujemo skupaj, je naša skupnost močnejša**.

Število 42 ni izbrano naključno. Povezano je z literarno referenco na *Štoparski vodnik po Galaksiji* avtorja Douglasa Adamsa, v katerem naj bi bilo število 42 odgovor na »smisel življenja, vesolja in sploh vsega«. Ta povezava ima svoj simbolni pomen — za mnoge posameznike prav sodelovanje v društvih pomeni, da uresničujejo svoje vrednote, najdejo skupnost in smisel ter prispevajo k spremembam, ki si jih želijo videti v svetu.

Kartice smo pripravili tudi v obliki plakatov, ki bodo predstavljeni na razstavi po različnih občinah – kot vabilo, da se spomnite, zakaj so društva vredna vašega časa in energije.

Kartice so objavljene na spletu na povezavi
https://sticisce-sredisce.si/42-razlogov/.

Zavod Nefiks opravlja vlogo regionalnega stičišča nevladnih organizacij osrednjeslovenske regije. Projekt sofinancira Ministrstvo za javno upravo iz Sklada za NVO v okviru Javnega razpisa za sofinanciranje razvoja podpornega okolja za nevladne organizacije 2023–2027.

Občina Šmartno pri Litiji

vam želi lepo in ponosno

praznovanje občinskega praznika.

JAVNI ZAVOD
BOGENŠPERK

Staretov trg 12, 1275 Šmartno pri Litiji
T: 00386 1 898 78 67
E: info@bogensperk.si

Šmartno pri Litiji, 30. 12. 2021

Na podlagi 13. člena Odloka o ustanovitvi Javnega zavoda Bogenšperk (Uradni list RS, št. 202/20), 8. člena Statuta Javnega zavoda Bogenšperk in predhodno pridobljenem soglasju Uredniškega odbora Krajevnih novic, izdajam naslednji

SKLEP O DOLOČITVI CEN PLAČLJIVIH VSEBIN V OBČINSKEM GLASILU OBČINE ŠMARTNO PRI LITIJI KRAJEVNE NOVICE

1. člen
Cenik zakupljenega prostora

notranja stran - cela stran	260,00 €
notranja stran - polovica strani	150,00 €
notranja stran - četrtina strani	80,00 €
notranja stran - osmina strani	50,00 €
zahvala	36,00 €
notranja stran - cm^2	1,50 €
zadnja stran - ovitek	+100 %

Vse navedene cene ne vsebujejo davka na dodano vrednost (DDV). Zavod je zavezanec za DDV.

2. člen
Oblikovanje in oddaja oglasa

Določijo se sledeči pogoji za objavo:

-oglasi se objavljajo izključno v barvnem tisku.

-oglas mora biti oblikovan v skladu s predpisanimi dimenzijami:

- cela stran: 190 x 267 mm;
- polovica strani pokončno: 92,5 x 267 mm;
- polovica strani ležeče: 190 x 131 mm;
- četrtina strani: 92,5 x 131 mm.

Oglas mora biti v skladu s tehničnimi zahtevami:

- barvni prostor CMYK;
- 300 DPI za JPG;
- vektorsko oblikovan oglas v: .PDF, .CDR, .EPS ali .AI tudi v CMYK barvni prostor.

3. člen
Zahvala

Objave zahval so izključno v črno-belem tisku.
Obseg besedila mora biti primeren za velikost objave.
Priložena fotografija mora biti primernih dimenzij in v visoki resoluciji (najmnaj 300 DPI).

4. člen
Ostale določbe

Plačljive vsebine je potrebno oddati v elektronski obliki na elektronski naslov uredništva: krajevnenovice@bogensperk.si.
Za resničnost objavljenih podatkov odgovarja naročnik.
Uredništvo si pridržuje pravico do zavrnitve objave plačljive vsebine, v kolikor ta ni v skladu s Slovenskim oglaševalskim kodeksom.
V kolikor želi naročnik odpovedati objavo, mora to storiti najpozneje na dan roka za oddajo prispevkov posamezne številke glasila Krajevne novice.

5. člen
Končna določba

Cenik začne veljati s 1. 1. 2022

Javni zavod Bogenšperk
direktor
Peter Avbelj

Dan ZAščite in REševanja v Šmartnem povezal stroko in občane

Avtor članka: Občinski štab Civilne zaščite

Šmartno pri Litiji je v soboto, 6. septembra 2025, živelo v znamenju varnosti, zaščite in solidarnosti. Občinski štab Civilne zaščite in Občina Šmartno pri Litiji sta pripravila Dan ZAščite in REševanja, ki je na enem mestu združil stroko, prostovoljce in številne občane.

Na prireditvi se je predstavilo kar 11 služb in organizacij, obiskovalci pa so lahko na 18 različnih točkah pobliže spoznali delo tistih, ki vsak dan skrbijo za našo varnost. Od reševalcev in gasilcev do policistov, gorske reševalne službe in civilne zaščite, skavtov, službenih psov in konjev – vsak je prikazal del svojega poslanstva in opreme, obiskovalci pa so imeli priložnost marsikaj tudi sami preizkusiti.

Posebej živahno je bilo, ko je na prizorišče prišlo več kot 500 učencev Osnovne šole Šmartno. Otroci so z velikim zanimanjem spremljali prikaze, se učili veščin prve pomoči in odhajali domov bogatejši za dragocene izkušnje, ki jih bodo morda nekoč tudi sami uporabili v resničnih situacijah.

Za pravo navdušenje pa je poskrbela atrakcija dneva – nizek prelet prizorišča treh letal Air Tractor, ki so dokazala, kako mogočna in pomembna so ta letala pri gašenju požarov na odročnih terenih in drugih zahtevnih nalogah.

Dogodek je zaznamovalo tudi tretje srečanje ekip prve pomoči. Na štirih točkah so ekipe preverjale svoje znanje in spretnosti – od nudenja pomoči ob nenadnem obolenju do zaustavljanja hudih krvavitev, ukrepanja ob alergijski reakciji in celo pri poškodbi s strelnim orožjem. Občinstvo je lahko na lastne oči videlo, kako dragoceno je znanje, ki rešuje življenja.

Medtem je potekala tudi okrogla miza o preskrbi z vodo v izrednih razmerah. Predstavniki ministrstev, župani, poveljniki občinskih štabov CZ, poveljniki in predstavniki gasilskih zvez, predstavnik policije, predstavniki KSP Litija in ostali strokovnjaki so skupaj iskali rešitve in opozorili, da je voda ključni vir, brez katerega skupnost v kriznih trenutkih ne more delovati.

Dan zaščite in reševanja je bil tako več kot le predstavitev. Pokazal je, kako pomembno je sodelovanje in kako močna je skupnost, kadar stopimo skupaj.

Iskrena hvala vsem, ki ste prispevali k pripravi in izvedbi dogodka – in seveda vsem, ki ste se ga udeležili ter ga s svojo prisotnostjo naredili še živahnejšega.

Prva samostojna razstava likovnih del na Primskovem v Miklavževi dvorani

Avtor članka: Etnološko društvo Jurija Humarja Primskovo

V nedeljo, 17. septembra, je bilo na Primskovem odprtje prve samostojne razstave ljubiteljske slikarke Helene Adamlje iz Pustega Javorja, KS Sobrače.

Avtorica je članica Kulturnega društva likovnikov Ferdo Vesel Šentvid pri Stični, v okviru katerega ljubiteljsko ustvarja že deset let. Na ogled je postavila slikarska dela v različnih tehnikah in motivih. V središču razstavljenih del je Marijina cerkev na Primskovem – umetniško delo je zahvala za gostovanje prve samostojne razstave.

Recenzijo razstavljenih del je pripravila magistrica, akademska oblikovalka tekstilij in oblačil, Katja Richter. V uvodu recenzije je o razstavi likovnih del slikarke Helene zapisano takole:

»Ustvarjalni opus Helene Adamlje je posvetilo domačemu kraju kot prizorišče identitete. Arhitektura je etnološka nosilka spomina, krajina dih narave, tihožitje disciplina reda, portret zaveza bližini in družini, abstrakcija pa miselni preskok. Helena ustvarja z iskrenostjo in toplino. Njener slike niso zgolj upodobitve, temveč vizualne pripovedi, v katerih se čas ustavi, barve pa oživijo spomine, zgodbe in čustva, ki jih nosi domača zemlja.«

Odprtje je obogatila solistka Lucija Kramar s pesmijo *Med iskrenimi ljudmi*. Program je povezovala gospa Breda Kramar, upokojena profesorica slovenščine.

Dogodka na Primskovem so se udeležili tudi gostje: g. Darko Vidic, podžupan Občine Šmartno in vodja JSKD Območne izpostave Litija, gospa Tanja Fajdiga, predstavnica Občine Ivančna Gorica, gospa Helena Selan, predsednica Etnološkega društva Jurija Humarja, g. Marko Mohor Stegnar, župnik, soupravitelj Župnije Primskovo, in predstavniki Kulturnega društva Ferdo Vesel Šentvid pri Stični.

Etnološko društvo Jurija Humarja se je odločitve avtorice, da postavi razstavo v Miklavževi dvorani, zelo razveselilo. Že samo lepo urejena dvorana na idiličnem vrhu Primskove gore poleg Marijine cerkve daje pravi navdih kulturi in umetnosti. Sicer pa je avtorica že več deset let povezana s krajem s sodelovanjem na različnih področjih. Z razstavo ob Rastoči knjigi je Etnološko društvo Jurija Humarja počastila prav v letu, ko društvo obeležuje desetletnico delovanja.

Po programu v dvorani nas je avtorica zbrala zunaj ob obloženi mizi z domačimi dobrotami, ki jo je pripravila s svojimi domačimi. Druženje, čestitke in stiski rok avtorici, sproščeni prijateljski pogovori, hvaležnost – to je bil čudovit dan umetnosti na Primskovem.

Udeležba na Poletnem orkestrskem kampu 2025

Avtor članka: Andrej Jurič

Med 14. in 23. avgustom 2025 je potekal Poletni orkestrski kamp (POK) 2025, ki se je letos odvil v okviru mednarodne pobude SIT DOWN. Pobuda mladim ustvarjalcem omogoča, da skozi glasbo prenašajo sporočila o miru, sodelovanju in povezovanju, zato je bil letošnji program posebej navdihujoč in aktualen.

Kamp je združil orkestrske glasbenike, ki so se jim letos prvič pridružili tudi zborovski pevci in gledališki igralci. Skupaj so pripravili muzikal **Otrok miru – Peace Child**, ki je v izjemni izvedbi zaživel na sklepnem koncertu v ljubljanskih Križankah.

Med udeleženci sta bila tudi **Maks in Matic Jurič**, učenca **Glasbene šole Litija - Šmartno**, ki sta se v desetih dneh intenzivnega dela spoprijela z novimi izzivi orkestrske igre, muziciranja v veliki zasedbi in mednarodnega sodelovanja. Poleg vsakodnevnih vaj in priprav so imeli mladi ustvarjalci priložnost izkusiti tudi moč skupnega nastopanja, ki presega le glasbeno izkušnjo, saj spodbuja vrednote miru, prijateljstva in skupnega ustvarjanja.

Zaključni koncert v Križankah je bil pravi vrhunec letošnjega kampa. Občinstvo je navdušeno spremljalo muzikal, ki je s svojo glasbeno in gledališko pripovedjo nosil sporočilo o pomembnosti povezovanja in miru v današnjem svetu.

Za Maksa in Matica je bila udeležba na POK 2025 izjemna izkušnja, ki jima je ponudila novo znanje, umetniški navdih in nepozabne spomine. Oba sta ponosno zastopala Glasbeno šolo Litija - Šmartno in dokazala, da glasba združuje ter daje moč mladim glasbenikom, da s svojo ustvarjalnostjo nagovarjajo svet.

V naši občini je začelo delovati novo Društvo LPT – za zdrav športni razvoj otrok

Avtorica članka: Mateja Boldin Zevnik

Z novo športno sezono v Šmartnem pri Litiji prihaja tudi nova priložnost za razvoj športa – začelo je delovati Društvo LPT (Let's Play Tennis), katerega cilj je ustvariti podporno okolje za zdrav in trajnosten športni razvoj otrok. V kraju z bogato športno tradicijo in prenovljenim športnim kompleksom pri Osnovni šoli Šmartno pri Litiji se osredotočamo na vprašanja, ki si jih starši otrok, starih od 6 do 13 let, pogosto postavljamo: *»Kateri šport izbrati, kaj je primerno in kako otroku zagotoviti veselje do športa, ne le rezultatov?«*

Kot **projekt družbenega učinka** (*social impact*) povezujemo strokovnjake, starše, trenerje in sponzorje, da skupaj soustvarjamo pozitivno kulturo otroškega športa. Naslavljamo prezgodnjo specializacijo, pretiran poudarek na dosežkih, pritiske odraslih, izgorelost in dejstvo, da kar 70 % otrok pred 13. letom zapusti organiziran šport. Naš pristop preusmerja pozornost od rezultatov k razvoju osebnosti, čustvenemu zdravju in dolgoročni motivaciji za gibanje.

Na spletni strani že objavljamo vsebine, kot sta bloga ***»Odgovornost odraslih v otroškem športu: Ko šport postane šola življenja«*** in ***»Starši, čustvena ali racionalna pomoč pri športnem razvoju otroka«***, ki odpirata pogovor o vlogi odraslih pri zdravem športnem razvoju otrok.

V prihodnje bomo izvajali tudi delavnice, podkaste in izobraževalne dogodke, na katerih se bodo povezovali starši, trenerji, športni pedagogi in podjetja, ki želijo prispevati k pozitivnemu vplivu športa v lokalnem okolju. Tako bomo gradili mrežo, ki bo otrokom zagotavljala varno in spodbudno športno izkušnjo – tako v Šmartnem pri Litiji kot tudi širše.

Ponosni smo, da so nas že podprla nekatera lokalna podjetja in organizacije. Zahvaljujemo se jim za zaupanje, ki nam daje zagon. Našo prepoznavnost pa smo okrepili tudi s predstavitvijo aktivnosti na **EPSI – European Platform for Sports Innovation** v Bruslju, kjer so nas prepoznali kot pomembno socialno aktivacijo na področju športa in nam podelili zelo pozitivno oceno.

Vabimo vse, ki verjamete, da šport ni le zmaga, temveč pot do zdrave, srečne in samozavestne mladosti. Skupaj lahko ustvarimo športni prostor, ki bo resnično prostor rasti, veselja in dolgoročnega učenja.

Več o društvu: www.letsplaytennis.eu/sl/

CEPLJENJE PROTI GRIPI V SEZONI 2025/2026 ZDRAVSTVENI DOM LITIJA

Cepljenje je priporočljivo za :

- **vse prebivalce.**
- **za skupine z večjim tveganjem za hujši potek bolezni.**

ZAČETEK CEPLJENJA
20.10.2025

Pri bolnikih s kroničnimi boleznimi, starejših bolnikih, dojenčkih in nosečnicah pa bolezen lahko poteka s težjo klinično sliko, s pogostimi zapleti in višjo smrtnostjo.

Cepljenje proti gripi je BREZPLAČNO za vse osebe z obveznim zdravstvenim zavarovanjem, ki se želijo cepiti.

Predhodno **NAROČANJE NI POTREBNO**

01 8900 400
https://zd-litija.si/

URNIK CEPILNE AMBULANTE

OB SREDAH
OD 16.00-20.00 URE

OB PETKIH
OD 8.00-12.00 URE

cepljenje poteka v 1. nadstropju, v ambulanti Medicine dela, prometa in športa

Zabavni kotiček

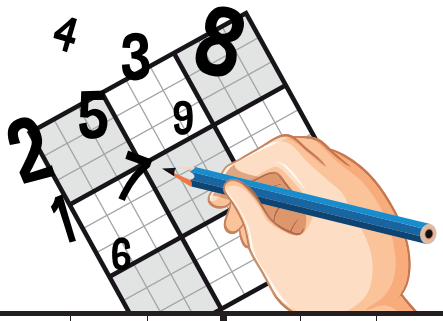

9	6	3			8		7	
	4							2
		2	6	3	5	4		
	3	5	8					
4			3		9			1
					4	8	3	
		4	9	8	7	2		
6							8	
	2		4			7	1	3

JAVNI ZAVOD BOGENŠPERK
Grad Bogenšperk
NOČ ČAROVNIC
Začarani grad odpira svoja vrata...
31. OKTOBER
od 14.00
do 18.00
Omejeno število vstopnic!
Vstopnice: TIC Šmartno, grad Bogenšperk, Eventim

ANŽE MALIŠ

SESTAVIL: RAJKO ORISHA
NASELJE PRI LUKOVICI Z GRADOM
KRAJ PRI NOVI GORICI
VZDEVEK ŠPANSKEGA KOŠARKAŠA SAN EPIFANIA
NEPRESTANO, NEPRETRGOMA (TUJ.)
SLADKOVODNA RIBA Z VELIKIMI LUSKAMI IN BRKI
ALENKA TETIČKOVIĆ
DEL MARIBORA
SLOVENSKA ROKOMETAŠICA, OLIVERA
GLASBILO S STRUNAMI, NA KATERO SE BRENKA
RADIJSKI ALI ČASNIKAR. POROČEVALEC, NOVINAR
ZASLUŽEK ENEGA DNE
KRAJ PRI ZADRU
NOBELIJ
ZNANSTV.-RAZISKOVAL. USTANOVA
AM. PLAVALEC, MARK
LADO BIZOVIČAR
REVIJA 5D KRIŽANKE (4,77)
OSEBA, KI TKE
MUSLIMAN. ŽEN. IME, MOŠKA VERZIJA RASIM
ELDA VILER
DRUGO NAJVEČJE MESTO IN KANTON V ŠVICI
Z ILIRI NASELJENO PODROČJE V ANTIKI
ČARGO IVAN
SL. SMUČAR KRANJEC
ANG. PEVEC JOHN
SL. IGRALKA ŠRAJ
VEDA O LASTNOSTIH IN SPREMEMBAH SNOVI
MASKIRANI FILM. JUNAK
ORAČ, KMET (ZAST.)
NASELJE VZHODNO OD ŠTANJELA
POKR. V ZG. POSOČJU
DELAVEC V LIVARNI
NEKDANJI SLOVENSKI SMUČARSKI TEKAČ, JOŽE
NUŠA LESAR
ČEŠKI SMUČ. SKAK., PAVEL
SL. PEVEC LOVŠIN
ZIDARSKA ŽLICA
VRHUNSKI ŠPORTNIK
STROKOV. ZA SINOPTIČNO METEOROL.
TRAČNICA
KLICA, KAL, POGANJEK
NOG. TREN. MATJAŽ
VOTLA MERA ZA TEKOČINE IN SIPKE SNOVI (VINO)
TEKOČINA, KI SE VLIJE
ALUMINIJ
SL. POLITIK, DIPLOMAT, TURNŠEK
ZGOLJ, SAMO
TUJE MOŠKO IME
OBREDNI VELIKONOČ. SPEV, HVALA BOGU (LITURG.)
RUSKI VLADARSKI NASLOV
APEL, POZIV
IZDELOVALEC RAKET

Natečaj za najslajši »štrukeljc« 2025

Avtor članka: Organizacijski odbor Dobrote Jablaniške doline

Letošnje leto vas ponovno vabimo k sodelovanju na natečaju za okusne sladke »štrukeljce« na dogodku Dobrote Jablaniške doline 2025, ki ga v okviru Šmartnovanja 2025 in v sodelovanju z Občino Šmartno pri Litiji prireja Društvo za razvoj podeželja Laz.

Ohranjanje dediščine je ena izmed naših glavnih prednostnih nalog, zato smo se odločili, da bomo tudi letos občinski praznik popestrili z ocenjevanjem sladkih »štrukeljcev« pod priznano blagovno znamko Dobrote Jablaniške doline.

Ocenjevanje »štrukeljcev« bo potekalo v petek, 7. novembra 2025, v Kulturnem domu Šmartno pri Litiji.

Vabimo vse, ki uživate v peki štrukeljcev, da se pridružite temu dogodku.

Ocenjevanje bo informativne narave, zato vabljeni tudi tisti, ki šele pridobivate izkušnje in želite svoje znanje nadgraditi. Vsak vzorec je dobrodošel. Ob podelitvi priznanj pripravljamo zanimivo in prijetno popoldne, ki bo del praznovanja martinovega in občinskega praznika v Šmartnem pri Litiji. Vsak vzorec, ki ga prinesete na ocenjevanje, bo strokovno ocenila tričlanska komisija.

Tu so navodila:

- Prinesete lahko orehove štrukeljce ali tiste, polnjene z inovativnimi sestavinami, kot so pehtran, suho sadje, meta, mak itd.
- Količina za ocenjevanje naj bo približno 0,25 kg štrukeljcev.
- Vrečko označite s svojimi podatki, vključno z imenom, priimkom, naslovom, telefonsko številko, elektronskim naslovom, imenom izdelka, količino vzorca, seznamom sestavin, seznamom dodatkov, rokom uporabe izdelka in datumom izdelave.
- Vzorce prinesite v prostore Kulturnega doma Šmartno pri Litiji v petek, 7. novembra 2025, med 9.00 in 10.00.

Prijavni obrazec in več informacij o natečaju najdete na spletnih straneh www.laz.si in www.smartno.si. Za dodatne informacije smo vam na voljo na telefonski številki 051 312 739 (Mojca H.).

Vabljeni, da se nam pridružite na tem dogodku!

Predavanje na temo prometne varnosti

Avtor članka: Avto-moto društvo Litija

Avto-moto društvo Litija voznike in tudi bodoče voznike vabi na predavanje na temo prometne varnosti, CPP ter novosti v prometu. Del predavanja bo namenjen tudi predstavitvi asistenčnih sistemov.

Vse, ki vas zanima varna udeležba v prometu, vabimo, da osvežite svoje znanje na brezplačnem predavanju, ki bo trajalo okoli 90 minut. Predavanje bo izvedel predavatelj varne vožnje iz Centra varne vožnje Vransko in bo potekalo v **ponedeljek, 17. 11. 2025, v prostorih AMD Litija** na naslovu Podkraj 6 v Litiji, s pričetkom ob 17.00. Udeleženci boste poleg informacij iz prve roke prejeli še nekaj koristnih pripomočkov za vas in vaše vozilo, da bodo vaše poti še naprej brez skrbi.

Vljudno vabljeni!

Komemoracije ob dnevu spomina na mrtve

bodo v petek, 31. oktobra 2025,

- ob 14.30 na pokopališču Šmartno pri Litiji pri spomeniku žrtvam svetovne vojne,
- ob 15.00 pri spomeniku NOB na Ustju,
- ob 16.00 pri Plečnikovem spomeniku NOB na Trgu svobode v Litiji.

ZB NOB Litija - Šmartno

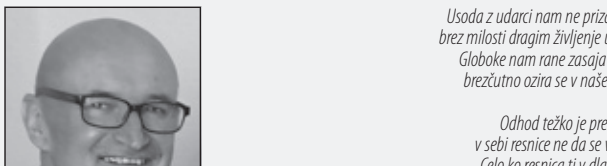

Usoda z udarci nam ne prizanaša,
brez milosti dragim življenje ugaša.
Globoke nam rane zasaja v srce,
brezčutno ozira se v naše gorje.

Odhod težko je preboleti,
v sebi resnice ne da se verjeti.
Celo ko resnica ti v dlani leži,
jo ves čas zanikaš, ker bridko boli.

Ne, nisi za vedno zaspal, vedno boš z nami ostal.

ZAHVALA

ob boleči izgubi našega dragega očeta, dedka in tasta

BRANKA BABIĆA

iz Šmartna pri Litiji,
24. 2. 1959–2. 9. 2025

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem
za vso pomoč, darove in izrečeno sožalje v teh težkih trenutkih.
Hvala gospodu župniku za lepo opravljen obred in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Hči Edita in sin Robert z družinama

Gradovi v okolici Šmartnega pri Litiji v Valvasorjevem času (1. del)

Avtor članka: Tadej Čopar

Bližnja okolica Šmartnega in Litije je v Valvasorjevem času (1672–1692) spadala med tista območja na Slovenskem, kjer so bile grajske stavbe posejane najbolj na gosto.

Številnost grajskih stavb ni bila odraz posebnega bogastva tega območja, ampak je pričala o veliki razdrobljenosti zemljiške posesti. Na območju takratne šmarske župnije je bilo prisotnih enajst grajskih stavb: Bogenšperk, Lihtenberk, Črni potok, Slatna, Grmače, Roje, Sela, Turn v Litiji, Apfaltrerjev dvor, Grbin in Pogonik. Lihtenberk in Roje sta bila zapuščena že v Valvasorjevem času, preostali pa so bili v aktivni rabi. Izmed omenjenih gradov se jih večina do danes ni ohranila, tisti, ki pa so se ohranili, so v prihodnjih stoletjih doživeli večje (npr. Črni potok) ali manjše spremembe (npr. Bogenšperk). Valvasor je posedoval gradove Bogenšperk, Lihtenberk (oba med letoma 1672 in 1692) in Črni potok (med letoma 1672 in 1689). Preostali gradovi so imeli takrat druge lastnike. Predstavitvi gradov v okolici Šmartnega pri Litiji v Valvasorjevem času bo namenjenih več prispevkov. V prvem bodo predstavljeni tisti trije, ki so bili v obravnavanem obdobju ves čas ali pa vsaj del tega dvajsetletnega časovnega razpona v Valvasorjevi lasti.

Grad Bogenšperk je v Valvasorjevem času že imel podobo, kakršno je nato v temeljnih potezah ohranil do danes. Sestavljajo ga štirje dvonadstropni trakti, ki obdajajo pravokotno notranje dvorišče, na treh vogalih pa je okrepljen z različno oblikovanimi in neenako visokimi stolpi. V prihodnjih stoletjih je prišlo le še do manjših sprememb (npr. po požaru leta 1759, ko so znižali jugovzhodni vogalni stolp). V povezavi z okolico gradu Bogenšperk Valvasor omeni, da ima ta grad v hribih obdelovalna polja in *»nadvse odlično sadje raznih vrst, na primer češnje, ki jih je štiri do pet na enem peclju, v bližini pa tudi vinske gorice«*. V bližini gradu naj bi bili tudi ribnik, izvir in črno-bel marmor. Valvasor je dal poglobiti grajski vodnjak in napraviti iz vinske kleti hodnik do njegovega dna, tam pa majhen obok, ki je poleti zelo mrzel in prijeten. V gradu je dal narediti »kapelo Naše ljube gospe z Jezuščkom na begu v Egipt«. Pri opisu Lihtenberka, ki ga je Valvasor kupil že kot ruševino, Valvasor omeni, da je tudi sam veliko porušil in kamenje uporabil pri Bogenšperku. Za kakšne (pre)zidave ali druge namene je šlo, žal ne izvemo. Morda

Dvorec Črni potok na Valvasorjevi upodobitvi iz leta 1679 (vir: Wikimedia Commons)

je šlo za gradbene posege na pristavi, morda na grajski stavbi. Na gradu si je uredil imenitno grafično zbirko in knjižnico z nekaj tisoč knjigami, tam pa je imel tudi svoje matematične instrumente, med katerimi je bil posebnost magnet, ki je vzdignil 42-krat težje železo od njega. V Valvasorjevem času je na gradu Bogenšperk nekaj časa delovala grafična delavnica. Okrog sebe je zbral risarje in bakrorezce ter jih v širši ali ožji sestavi vzdrževal na svoje stroške na gradu Bogenšperk. Med njegovimi sodelavci so bili tako domači kot nemški in holandski mojstri. Valvasor si je zamislil založniški program, ki bi obsegal umetnostne, zgodovinske, zemljepisne in naravoslovne izdaje. V enajstih letih obstanka založbe je izdal šest krajepisnih ali zgodovinsko-krajepisnih in troje umetnostnih, z bakrorezi opremljenih del. Ta so bila: *Pasijonska knjižica* (1679), *Topografija sodobne vojvodine Kranjske* (1679), *Topografija lamberških gradov* (1679), *Ovidove Metamorfoze* (1680), *Topografija sodobne nadvojvodine Koroške* (1681), *Topografija salzburške Koroške* (1681), *Prizorišče človeške smrti v treh delih* (1682), *Popolna topografija stare in sodobne nadvojvodine Koroške* (1688) in *Slava vojvodine Kranjske* (1689). Zadnji dve deli sta izšli v Nürnbergu, *Prizorišče človeške smrti v treh delih* pa v Salzburgu.

Grad Lihtenberk je bil ob prevzemu s strani Valvasorja že v ruševinah. V povezavi s tem gradom Valvasor med drugim omenja, da je *»vse posuto s sadnim drevjem in drugimi plodovi«*. V Valvasorjevem času je bil v bližini gradu tudi vodnjak, ki je bil *»za klaftro in pol globoko vklesan v skalo, tako da dela vtis, da se do njega pride po stopnicah«*. Valvasor se je iz raziskovalnih nagibov lotil čiščenja in izpraznitve tega vodnjaka, a ga je nato spet prepustil propadanju.

Dvorec Črni potok je bil med letoma 1672 in 1689 v Valvasorjevi lasti, nato pa je od Valvasorja kupila gospostvo Ana Maksimiljana baronica Moscon. Po smrti njenega moža Leopolda Viljema barona Moscona ga je varuh njegovih mladoletnih otrok Jožef pl. Wallensberg leta 1704 prodal Volfu Herbertu baronu Apfaltrerju. To zgradbo je Valvasor leta 1679 upodobil kot trinadstropno stavbo pravokotnega tlorisa z manjšim vhodnim stolpičem z uro na vrhu. Ob njej sta se nahajala manjše obzidano dvorišče ter z zidom ograjen vrt, ob katerem so bila gospodarska poslopja. V povezavi z okolico tega dvorca je Valvasor zapisal, da ta zgradba *»stoji na vzpetini, vendar pod visokim hribom in velikim gozdom in tako rekoč v grapi med hribi, pa ima kljub temu lepe ravne travnike in obdelovalna polja.«* Poslopje je bilo v naslednjih stoletjih večkrat predelano, pri čemer je doživelo opazne spremembe (izginil je vhodni stolp, samo stavbo pa so znižali za eno nadstropje).

Ruševine gradu Lihtenberk pred gradom Bogenšperk na Valvasorjevi upodobitvi iz leta 1679 (vir: Wikimedia Commons)